

Európska únia
Európsky sociálny fond

**Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt
je spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu a štátneho rozpočtu
SR.**

Metodika na tvorbu Národnej sústavy kvalifikácií v Slovenskej republike

Štátny inštitút odborného vzdelávania, Bellova 54/A, 837 63 Bratislava
Tel.00421 2 54 77 67 74, www.siov.sk

ŠIOV 2013

***Metodika na tvorbu Národnej sústavy
kvalifikácií v Slovenskej republike***

**Mgr. Irena Fonodová
RNDr. Mária Hrušovská
Ing. Irena Jankovičová
Ing. Gabriela Jakubová
Doc. Ing. Pavel Kovařík, PhD.
PhDr. Mária Paveleková
Ing. Viera Žatkovičová**

Metodika vznikla v rámci Národného projektu „Tvorba Národnej sústavy kvalifikácie“.

Neprešlo jazykovou úpravou.

©Vydal Štátny inštitút odborného vzdelávania, Bratislava 2014

Obsah		Strana
	Úvodné slovo	3
1	Európske nástroje pre transparentnosť, mobilitu a uznávanie kvalifikácií	4
1.1	Bolonský proces	4
1.2	Kodanský proces	5
1.3	Maastrichtské komuniké	5
1.4	Europass	6
1.5	Európsky systém prenosu kreditov - ECTS	6
1.6	Európsky kvalifikačný rámec	7
1.7	Európsky systém prenosu kreditov v odbornom vzdelávaní a príprave - ECVET	8
1.8	Európsky referenčný rámec zabezpečenia kvality v odbornom vzdelávaní a príprave	9
2	Národná sústava kvalifikácií	10
2.1	Cieľ Národnej sústavy kvalifikácií v SR	10
2.2	Nástroje na tvorbu Národnej sústavy kvalifikácií v SR	11
2.2.1	Národná sústava kvalifikácií v kontexte legislatívy	11
2.2.2	Národná sústava kvalifikácií vo vzťahu k národnej štatistickej klasifikácii	13
2.2.3	Národná sústava kvalifikácií a Národný kvalifikačný rámec	16
2.2.4	Národná sústava kvalifikácií a Národná sústava povolání	18
2.2.4.1	Vzťah medzi kvalifikáciami a jednotkami Národnej sústavy povolání	21
2.3	Jednotky Národnej sústavy kvalifikácií v SR	23
2.4	Kvalifikačné úrovne v Národnej sústave kvalifikácií v SR	25
2.5	Hodnotiace nástroje Národnej sústavy kvalifikácií v SR	27
3	Karta kvalifikácie	29
3.1	Štruktúra karty kvalifikácie	29
3.2	Proces schvaľovania karty kvalifikácie	33
3.3	Národná rada pre vzdelávanie a kvalifikácie	34
3.4	Sektorové rady Národnej sústavy kvalifikácií v SR	35
Príloha 1	Stupeň nadobudnutého vzdelania podľa ŠKOV - ISCED	37
Príloha 2	Základné charakteristiky úplnej a čiastočnej kvalifikácie (podporné informácie)	40
	Zoznam skratiek	43
	Terminologický slovník	44
	Použitá a odporúčaná literatúra	51

Úvodné slovo

Vážení kolegovia,

Štátny inštitút odborného vzdelávania (ďalej len „ŠIOV“) pripravil v rámci národného projektu „Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií“ s podporou Európskeho sociálneho fondu túto metodiku na tvorbu Národnej sústavy kvalifikácií v SR (ďalej len „metodika“), ktorá prináša návod na tvorbu Národnej sústavy kvalifikácií v Slovenskej republike (ďalej len „SR“).

Naším zámerom je poskytnúť vám metodiku ako základný študijný prameň vo vzdelávaní a zároveň podporný materiál, ktorý vám uľahčí náročnú prácu pri tvorbe systémového prostredia kvalifikačného systému v SR. Metodika je určená pre pedagogických a odborných zamestnancov, členov sektorových rád (zástupcovia profesijných a stavovských organizácií), ktorí budú v rámci Národnej sústavy kvalifikácií participovať na tvorbe kvalifikačných štandardov a ostatných pedagogických a odborných zamestnancov, ktorí tvoria štátne a školské vzdelávacie programy a študijné programy vysokých škôl a programy ďalšieho vzdelávania. Metodickú príručku môžu využiť aj zamestnanci štátnej správy a samosprávy, úradov práce, rezortných ministerstiev a pod.

Jednotlivé kapitoly metodiky vás krok za krokom oboznámi s procesom architektúry slovenského kvalifikačného systému, ponúknu vám praktické príklady a možnosti vypracovania jej jednotlivých častí.

Význam celoživotného vzdelávania (ďalej len „CŽV“) neustále narastá. Jeho formy sú stále rozmanitejšie a orientovať sa v nich je čím ďalej zložitejšie ako pre zamestnávateľov, tak aj pre občanov. Jediným spoločným prvkom, ktorý túto orientáciu umožňuje, sú vzdelávacie výstupy/výsledky vzdelávania (ďalej len „VV“). Popis kvalifikácií prostredníctvom VV by tak mal byť jednou zo základných podmienok pre to, aby občanom mohli byť uznávané ich skutočné odborné vedomosti, zručnosti a kompetencie (ďalej len „VZK“) nezávisle na spôsobe ich získavania. Aby VV boli pre všetkých zrozumiteľné, je potrebné ich logicky usporiadať do prehľadnej a jednoznačne popísanej sústavy. Tento účel bude plniť Národná sústava kvalifikácií (ďalej len „NSK“).

Želáme vám do vzdelávania i aktívnej práce na tvorbe NSK veľa potrebného a zdravého optimizmu, vzájomné porozumenie a vysokú dávku tvorivosti. Veríme, že sa vám bude dariť vytvárať také kvalifikačné štandardy, ktoré otvoria brány škôl viacerým uchádzačom o štúdium a všetkým ľuďom, ktorí dobre ovládajú určitú prácu a pritom nemajú žiadny doklad o vzdelaní. V skutočnosti už tento problém má svoje riešenie. Tým je Národná sústava kvalifikácií.

Za riešiteľský tím

Ing. Gabriela Jakubová
vedúca pracovnej
skupiny pre metodológiu

1 Európske nástroje pre transparentnosť, mobilitu a uznávanie kvalifikácií

Európska únia vypracovala niekoľko nástrojov na podporu **transparentnosti a uznávania kvalifikácií – vedomostí, zručností a kompetencií** s cieľom uľahčiť štúdiu a prácu kdekoľvek v Európe. Vznikajúci jednotný európsky trh práce si v podstate vynucuje zvyšovanie transparentnosti v priznávaní kvalifikácií a súvisiacich informačných systémov a poradenských služieb v jednotlivých členských štátoch. Veľké rozdiely v systémoch vzdelávania a odbornej prípravy v Európe tradične sťažovali ľuďom využívanie kvalifikácií z jednej krajiny na hľadanie práce alebo štúdiu v inej krajine. Zvýšená kompatibilita vzdelávacích systémov uľahčuje jednotlivcom a uchádzačom o zamestnanie pohyb v rámci Európy.

1.1 Bolonský proces

Bolonský proces v oblasti Európskeho priestoru vysokoškolského vzdelávania¹ v roku 1998 predstavuje spoločné úsilie národných orgánov, univerzít, učiteľov a študentov, ako aj združení zainteresovaných strán, zamestnávateľov, agentúr pre zabezpečenie kvality, medzinárodných organizácií a inštitúcií vrátane Európskej komisie o modernizáciu a konkurencieschopnosť univerzitného vzdelávania.

Bolonský proces ako jedna z ciest reformy zvyšuje konkurencieschopnosť a atraktivitu európskych univerzít a vysokých škôl na celosvetovej úrovni. Podporuje modernizáciu systémov vzdelávania a odbornej prípravy (ďalej len „VOP“), aby sa zabezpečilo, že tieto systémy budú zodpovedať potrebám meniaceho sa pracovného trhu. Je to dôležitý aspekt, keďže pomer pracovných miest, ktoré si vyžadujú VZK na vysokej úrovni rastie a dopyt po inováciách a podnikaní sa zvyšuje. Zameriava sa na:

- zavedenie trojstupňového systému vzdelávania (bakalárske, magisterské a doktorandské štúdium);
- posilnenie zabezpečenia kvality;
- jednoduchšie uznávanie kvalifikácií a dĺžky štúdia.

V Bukurešti v apríli 2012 ministri školstva určili tri kľúčové priority pre budúcnosť vysokých škôl: mobilitu, zamestnatelnosť a kvalitu.

¹ EHEA – European Higher Education Area

1.2 Kodanský proces

Po tom, čo Rada Európskej únie (ďalej len „EÚ“) na jeseň roku 2002 schválila rezolúciu o rozšírenej európskej spolupráci VOP, prijali 30. novembra 2002 rezortní ministri školstva Kodanskú deklaráciu, čím odštartovali tzv. kodanský proces. Prijatím tejto deklarácie sa v rámci limitov Zmluvy o Európskej únii (článkov 149 a 150 Amsterdamského znenia) a bez snahy o harmonizáciu právnych predpisov členských štátov, usilujú členské štáty o formulovanie stratégie na podporu zvýšenia výkonnosti, kvality a atraktivity VOP.

V podstate hladký priebeh bolonského procesu v oblasti vysokého školstva bol nepochybne inšpiráciou pre technické zvládnutie procesov vzájomného spoznávania silných a potláčania slabých stránok VOP v jednotlivých krajinách aj na nižších stupňoch vzdelania.

1.3 Maastrichtské komuniké

V roku 2006 boli ciele Kodanského prvýkrát monitorované počas holandského predsedníctva EÚ tzv. Maastrichtským komuniké. Vzhľadom k transparentnosti a uznávaniu kvalifikácii bolo pre členské krajiny stanovených 8 priorít:

- využívať spoločné nástroje, ukazovatele a princípy na podporu reformy a rozvoja systémov VOP a ich fungovania na všetkých úrovniach;
- posilniť verejné a súkromné investície do VOP, zvýšiť účinnosť stimulácie vzdelávania vhodnými podnetmi;
- využiť štrukturálne fondy EÚ;
- reagovať na potreby skupín v ohrození cieľovými investíciami, hodnotením a cieľovými vzdelávacími príležitosťami;
- podporovať princíp otvorenosti v VOP podporovanú vhodným poradenstvom, flexibilitu systémov, najmä odstraňovanie bariér medzi odborným a všeobecným vzdelávaním, medzi počiatočným a ďalším vzdelávaním, v prístupe k vysokoškolskému vzdelaniu a dostupnosti mobility;
- systematicky podporovať partnerstvá na národnej, regionálnej i miestnej úrovni, najmä s cieľom posilňovať plánovanie VOP;
- podporovať také pedagogické prístupy vo vzdelávacích inštitúciách, ale i pri učení sa v práci, ktoré iniciujú samovzdelávanie sa, využívajú IKT a e-learning;
- dbať o rozvoj profesijných kompetencií učiteľov, majstrov a školiteľov VOP, aby v meniacom sa prostredí VOP zodpovedali ich špecifickým vzdelávacím potrebám.

K politickým prioritám kodanského procesu sa postupne vypracovávajú dokumenty Európskej komisie a následne Rady a Európskeho parlamentu, obvykle prepojené na rozpracovanie vhodných „nástrojov“ na realizovanie dohodnutých politík.

1.4 Europass

Predstavuje jednotný rámec pre transparentnosť kvalifikácií a kompetencií. Europass² predstavuje portfólio 5 dokumentov:

- Europass - CV (CV – Curriculum vitae - životopis), ktorý poskytuje občanom príležitosť predstaviť jasným a zrozumiteľným spôsobom informácie o všetkých svojich kvalifikáciách a schopnostiach.
- Europass - mobilita, ktorý zaznamenáva obdobia vzdelávania absolvované jeho držiteľmi v krajinách iných, ako sú ich vlastné.
- Europass - dodatok k diplomu, ktorý poskytuje informácie o držiteľových študijných výsledkoch na vyššom stupni vzdelania.
- Europass - doplnok k vysvedčeniu/osvedčeniu, ktorý opisuje schopnosti a kvalifikácie zodpovedajúce osvedčeniu o odbornej príprave.
- Europass - jazykové portfólio (jazykový pas), ktorý poskytuje občanom príležitosť predstaviť svoje jazykové schopnosti.

Dokumenty Europassu umožňujú záujemcom o mobilitu vo vzdelávaní a práci prekonať fragmentáciu národných systémov. Absolventom škôl pomáhajú v tom, aby obsah a výsledky ich štúdiá boli zrozumiteľné po celej Európe. Národné kontaktné, referenčné a koordinačné centrá preto vyvíjajú mohutné informačné nástroje pre prípravu dokumentov Europassu pre rozličné študijné a učebné odbory. U nás je týmto centrom Stredisko na uznávanie dokladov o vzdelaní (ďalej len „SUDV“), ktoré z takéhoto pracoviska vzniklo a je v súčasnosti odborom MŠVWaŠ SR v rámci sekcie VŠ.

1.5 Európsky systém prenosu kreditov - ECTS

Vychádzajúc zo záverov obsiahnutých v Bolonskej deklarácii, ktorej signatárom je aj Slovenská republika, a opierajúc sa o Konceptiu ďalšieho rozvoja vysokého školstva na Slovensku pre 21. storočie schválenú vládou SR dňa 30. 08. 2000 bolo do zákona o vysokých školách zaradené aj ustanovenie § 62 o zavedení kreditového systému štúdiá na slovenských vysokých školách. Tento systém je založený na princípoch Európskeho systému prenosu a akumulácie kreditov (ďalej len „ECTS“), ktorý Európska komisia vyvinula s cieľom pomôcť študentom čo najjednoduchšie realizovať a zužitkovať ich štúdiá na európskych univerzitách. Vznikol v roku 1989 v rámci siete Erasmus. Cieľom systému ECTS je navzájom prepojiť európske vzdelávacie inštitúcie a podporiť transparentnosť obsahu ich vzdelávania i hodnotenia výsledkov štúdiá. Pomocou spoločne akceptovaných ukazovateľov - kreditov dovoľuje uznávať študijné výsledky získané na inej vzdelávacej inštitúcii doma i v zahraničí.

² Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 2241/2004/ES o Europasse.

Kreditný systém je systematický spôsob, ako popisovať vzdelávací program pripojením úvery jej zložiek. Definície kreditov vo vysokoškolských systémov môžu byť založené na rôznych parametroch, ako sú študijné záťaž, zručnosti, vedomosti a kontaktné hodiny. Konvencia ECTS je priradenie 60 kreditov na jeden akademický rok (30 kreditov/semester). ECTS kredity sú čísla, priradené jednotlivým predmetom, charakterizujúce pracovné zaťaženie³ študenta, ktoré je potrebné na absolvovanie predmetu. ECTS kredit je teda relatívna hodnota. Kredity sa pridávajú len vtedy, keď bol predmet plne absolvovaný, to znamená, že všetky podmienky absolvovania predmetu boli splnené.

1.6 Európsky kvalifikačný rámec

Cieľom Európskeho kvalifikačného rámca⁴ (ďalej len „EKR“) je umožniť premostenie systémov vzdelávania a odbornej prípravy jednotlivých členských štátov a sektorov hospodárstva tak, aby sa uľahčil prenos a uznávanie kvalifikácie medzi členskými štátmi. EKR má osem úrovní, ktoré sú charakterizované súborom deskriptorov⁵. K prijatiu EKR vyzvala Európska rada na summite v marci 2005. Následne v priebehu konzultačného procesu (jeseň 2005 - jar 2006) členské štáty reagovali na túto iniciatívu. Pod gesciou sekcie európskej integrácie ministerstva školstva bolo vypracované a Európskej komisii zaslané pozitívne stanovisko SR k návrhu implementácie EQF. Po vyhodnotení národných správ bol vypracovaný návrh Rady o odporúčaní parlamentu a Rady o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie.

Do roku 2010 sa predpokladalo, že členské štáty svoje vnútroštátne kvalifikačné systémy dajú do súladu s európskym kvalifikačným rámcom, najmä transparentným porovnaním svojich kvalifikačných úrovní s úrovňami EKR. V prípade potreby mali prijať opatrenia, aby do roku 2012 všetky nové osvedčenia o kvalifikácii, diplomy a dokumenty Europassu vydané príslušnými orgánmi obsahovali jasný odkaz na príslušnú úroveň európskeho kvalifikačného rámca.

³ Pracovné zaťaženie vyjadruje množstvo práce, ktoré si vyžaduje každý predmet vo vzťahu k celkovej pracovnej záťaži, potrebnej na absolvovanie všetkých predmetov za jeden akademický rok na danej univerzite. To zahŕňa prednášky, cvičenia, semináre, individuálnu prácu - v knižnici alebo doma - a skúšky alebo iné hodnotené aktivity.

⁴ Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení Európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie. 2008/C 111/01.

⁵ Je to popisný prvok, ktorý vyjadruje VV vo vzťahu k VZK zodpovedajúci kvalifikácii na danej úrovni EKR.

1.7 Európsky systém prenosu kreditov v odbornom vzdelávaní a príprave - ECVET

Podobne ako v prípade vysokého školstva, kde bol bolonským procesom zavedený kreditný systém na VŠ ECTS, bol členskými štátmi EÚ v úzkej spolupráci s Európskou komisiou v roku 2009 vytvorený nový európsky nástroj na zvýšenie vzájomnej dôvery a mobility v odbornom vzdelávaní a príprave (ďalej len „OVP“) Európsky systém prenosu a akumulácie kreditov v odbornom vzdelávaní a príprave⁶ (ďalej len „ECVET“). Prijatie a zavedenie ECVET v účastníckych krajinách je dobrovoľné.

Zámerom ECVET je umožniť uznanie vzdelávacích výstupov/výsledkov vzdelávania, ktoré dosiahne učiaci sa počas mobility, a to vytvorením štruktúry, spoločného jazyka a podnecovaním výmen a vzájomnej dôvery medzi poskytovateľmi OVP a kompetentnými inštitúciami v celej Európe. V kontexte medzinárodnej, ale aj vnútroštátnej mobility, ECVET má za cieľ podporiť uznanie výsledkov vzdelávania jednotlivca tak, aby sa zjednodušila jeho vzdelávacia cesta. ECVET prispieva k uznaniu mobility ako integrálnej súčasť vzdelávacej cesty jednotlivca. Uľahčuje zamestnávateľovi pochopiť kvalifikáciu nadobudnutú v zahraničí. Taktiež zvyšuje dôveryhodnosť vzdelávania a odbornej prípravy tým, že identifikuje a dokumentuje, čo učiaci sa dosiahol.

ECVET podporuje flexibilitu a cesty na dosiahnutie kvalifikácie, a tým rozširuje možnosti celoživotného vzdelávania. Uľahčuje uznávanie výsledkov vzdelávania, ktoré mladí ľudia alebo dospelí absolvovali v inom kontexte a inom prostredí (krajine, inštitúcii, systéme vzdelávania - napr. v počiatočnej alebo ďalšej odbornej príprave), alebo tiež vo formálnom, neformálnom vzdelávaní či informálnom učení sa.

Cieľom ECVET je:

- uľahčiť ľuďom získanie potvrdenia a uznania pracovných zručností a poznatkov získaných v rôznych systémoch a krajinách, aby si ich mohli započítať do odbornej kvalifikácie;
- zvýšiť atraktivitu pohybu medzi rôznymi krajinami a odlišným vzdelávacím prostredím;
- zlepšiť súlad medzi rôznymi systémami odborného vzdelávania a prípravy v celej Európe a kvalifikáciami, ktoré ponúkajú;
- zvýšiť zamestnateľnosť absolventov OVP a dôveru zamestnávateľov, že každá kvalifikácia OVP si vyžaduje osobitné zručnosti a znalosti.

K umožneniu spoločného prístupu pri udeľovaní ECVET bodov slúži konvencia, podľa ktorej bude vzdelávacím výstupom/výsledkom vzdelávania, ktoré sa majú dosiahnuť v priebehu jedného roka v dennom štúdiu odborného vzdelávania a prípravy, pridelených 60 bodov.

⁶ Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení Európskeho systému kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu. 2008/C 155/02.

1.8 Európsky referenčný rámec zabezpečenia kvality v odbornom vzdelávaní a príprave

Európsky referenčný rámec zabezpečenia kvality v odbornom vzdelávaní a príprave⁷ (ďalej len „EQAVET“) je referenčný nástroj, ktorý má členským štátom pomôcť podporovať a monitorovať trvalé zlepšovanie ich systémov odborného vzdelávania a prípravy na základe spoločne dohodnutých kritérií. Tento rámec by nemal prispieť iba k zlepšovaniu kvality v oblasti odborného vzdelávania a prípravy, ale aj k budovaniu vzájomnej dôvery medzi systémami rôznych krajín, ktorá uľahčí prijímanie a uznávanie zručností a kompetencií nadobudnutých v iných krajinách. EQAVET je dobrovoľný systém, ktorý môžu využívať verejné orgány a ďalšie subjekty zapojené do zabezpečovania kvality.

⁷ Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení Európskeho referenčného rámca na zabezpečenie kvality v odbornom vzdelávaní a príprave. 2009/C 155/01.

2 Národná sústava kvalifikácií

Národná sústava kvalifikácií (ďalej len „NSK“) vychádza z Národnej sústavy povolání (ďalej len „NSP“). Vytvorenie NSK vychádza z Odporúčania o vytvorení Európskeho kvalifikačného rámca (ďalej len „EKR“) pre celoživotné vzdelávanie prijatého 23. apríla 2008 Európskym parlamentom a Radou, ktoré je jedným z konkrétnych výsledkov pracovného programu Európskej komisie „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“. Vychádza z potreby rozvoja a uznávania vedomostí, zručností a kompetencií občanov jednotlivých členských štátov EÚ, ktoré majú zjednodušiť uznávanie kvalifikácií a tým uľahčiť ich mobilitu v oblasti vzdelávania a pracovného trhu.

Slovenská republika nemá v súčasnosti funkčnú a na národnej úrovni platnú kvalifikačnú sústavu, ktorá by uľahčila a zefektívnila komunikáciu na národnom, európskom a svetovom trhu práce.

Význam NSK bude spočívať v identifikovaní kvalifikácie ako vzdelávacieho výstupu v rámci daného povolania tak, aby bola zabezpečená nielen porovnateľnosť výsledkov vzdelávania na rôznych typoch škôl v SR, ale aj v krajinách EÚ, aby zamestnávateľia, ako potenciálni odberatelia absolventov škôl, mohli spoľahlivo zatriedovať pracovnú silu do kvalifikačných tried, a to nielen na Slovensku, ale aj v krajinách EÚ z hľadiska jej kvalifikovanosti a mobility.

Preto základným zmyslom NSK, hlavne v súvislosti s celoživotným vzdelávaním, je umožniť popis jednotlivých kvalifikácií podľa potrieb a požiadaviek zamestnávateľov a stanoviť systém ich hodnotenia z pohľadu zamestnávateľov.

2.1 Cieľ Národnej sústavy klasifikácií v SR

EÚ sa už dlhší čas usiluje o zjednotenie uznávania kvalifikácií medzi jej členskými krajinami. NSK v SR bude verejne prístupný register všetkých kvalifikácií potvrdzovaných, rozlišovaných a uznávaných v SR.

Osvojte si nasledujúcu terminológiu.

Národná sústava kvalifikácií je verejne prístupný register, ktorý obsahuje popis čiastočných a úplných kvalifikácií rozlišovaných a uznávaných v Slovenskej republike, požadovaných na výkon pracovných činností pre dané povolanie vo forme kvalifikačných štandardov a hodnotiacich štandardov.

Cieľom NSK je vytvoriť systémové prostredie, ktoré bude podporovať:

- porovnateľnosť výsledkov vzdelávania a učenia dosiahnutých rôznymi formami a cestami učenia a vzdelávania, ktoré budú umožňovať uznávanie skutočných vedomostí, zručností a kompetencií nezávisle na spôsobe ich získania;
- porovnateľnosť kvalifikačných úrovní v Slovenskej republike a krajinách Európskej únie (ďalej len „EÚ“);
- prenos požiadaviek sveta práce do vzdelávania;
- verejnú informovanosť o všetkých celoštátne uznávaných kvalifikáciách.

NSK napomáha vytvárať čisté väzby medzi jednotlivými kvalifikáciami. Objasňuje vstup, výstup a smery pre rozvoj medzi sektorom vzdelávania a trhom práce, ale aj vnútri týchto systémov. Umožňuje maximalizovať príležitosti pre uplatňovanie kvalifikácie v rámci študijnej a pracovnej mobility a ukazuje jednotlivcom cestu, akou si môžu zvyšovať svoju kvalifikáciu a učenie.

2.2 Nástroje na tvorbu Národnej sústavy klasifikácií v SR

Na podporu transparentnosti a uznávania kvalifikácií – vedomostí, zručností a kompetencií s cieľom uľahčiť štúdium a prácu kdekoľvek v Európe sa pri tvorbe systému NSK budú využívať nástroje, ktoré napomôžu spoľahlivému vytvoreniu, označeniu a zaradovaniu základných kvalifikačných jednotiek.

Trh práce je miestom, kde dochádza k stretu dopytu po pracovnej sile s jej ponukou a ku konfrontácii požiadaviek zamestnávateľskej sféry s kvalitou disponibilnej pracovnej sily. Vstupná kvalita nastupujúcej pracovnej sily vyjadrená jej vybavenosťou potrebnými vedomosťami, zručnosťami a kompetenciami, ale aj v pripravenosti na plnohodnotné začlenenie sa do pracovného procesu a na ďalšie vzdelávanie, je determinovaná predovšetkým charakterom školskej prípravy. Pre plynulý prechod zo vzdelávacieho systému na trh práce je predovšetkým nevyhnutné, aby vedomosti a zručnosti nadobudnuté v priebehu vzdelávania boli v súlade s požiadavkami a potrebami zamestnávateľov. Zároveň je dôležité, aby jednotlivci mali príležitosť na náležitú informačnú podporu pre zodpovedný výber odboru vzdelávania a školy.

2.2.1 Národná sústava kvalifikácií v kontexte legislatívy

Príslušné predpisy Európskeho spoločenstva iniciovali v Slovenskej republike také legislatívne prostredie, v ktorom sú už zapracované postupy a mechanizmy tvorby slovenskej kvalifikačnej sústavy, procesy overovania a uznávania základných

kvalifikačných jednotiek. **Pri vytváraní NSK sa musí vychádzať a pracovať s týmito všeobecne záväznými právnymi predpismi:**

- zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „školský zákon“) v znení neskorších predpisov – pre formálne vzdelávanie (úplné kvalifikácie);
- zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o VŠ“) – pre formálne vzdelávanie (úplné kvalifikácie);
- zákon č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov – pre neformálne a informálne vzdelávanie a učenie (častočné kvalifikácie);
- Nariadenie vlády SR č. 742/2004 Z. z. – pre formálne vzdelávanie (úplné kvalifikácie) v sektore zdravotníctva;
- zákon č. 477/2002 Z. z. o uznávaní odborných kvalifikácií – na účely výkonu regulovaných povolání a regulovaných odborných činností pre neformálne a informálne vzdelávanie a učenie (častočné kvalifikácie);
- zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 139/2008 Z. z.;
- zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní;
- zákon č. 548/2003 Z. z. o Justičnej akadémii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov;
- zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách;
- zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov, podrobnosti upravuje

- vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 7/2012 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o odbornej spôsobilosti na úseku civilnej ochrany obyvateľstva;
- zákon č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov;
 - vyhláška č. 314/2008 Z. z. o stredných školách a o zozname študijných odborov a učebných odborov, v ktorých sa vyžaduje overenie špeciálnych schopností, zručností alebo nadania;
 - 282/2009 Z. z. o stredných školách v znení neskorších predpisov;
 - Nariadenie vlády SR č. 427/2013, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 104/2003 Z. z. o akreditačnej komisii v znení neskorších predpisov.

2.2.2 Národná sústava kvalifikácií vo vzťahu k národnej štatistickej klasifikácii

Každá identifikovaná kvalifikácia musí byť jasne a zrozumiteľne označená vo vzťahu k štatistickej klasifikácii a číselníkom. **Pre potreby vytvorenia NSK budú sektorové rady a odvetvové skupiny pracovať s nasledujúcimi normami:**

Národná klasifikácia vzdelania a Štatistická klasifikácia odborov vzdelania

Vytvorenie Národnej klasifikácie vzdelania (ďalej len „NKV“) vychádza z potreby usporiadania všetkých študijných a učebných odborov a ich zameraní a študijných programov VŠ podľa jednotlivých hľadísk do systému podriadenému špecifickým rysom vecného obsahu klasifikovaného predmetu a všeobecným princípom klasifikačnej techniky. Vlastnosti klasifikácie umožňujú jednoduchú a pohotovú orientáciu v sústave vzdelávania a odbornej prípravy obyvateľov a jednotný spôsob kódovania súčasných študijných a učebných odborov a ich zameraní a študijných programov VŠ uvedených v **Štatistickej klasifikácii odborov vzdelania** (ďalej len „ŠKOV“) do stupňov dosiahnutého vzdelania s previazaním na **Medzinárodnú normu pre klasifikáciu štandardov vzdelávania** - The International Standard Classification of Education (ďalej len „ISCED“), ktorá patrí do medzinárodnej rodiny ekonomických a sociálnych klasifikácií Spojených národov. Tieto klasifikácie sa aplikujú v celosvetovej štatistike s cieľom zostavovať, zhromažďovať a analyzovať medzinárodne porovnateľné údaje. ISCED je referenčná klasifikácia pre organizovanie vzdelávacích programov a príslušných kvalifikácií podľa úrovni vzdelávania a odborov, nástroj na porovnávanie, kompiláciu a prezentáciu štatistických údajov o vzdelávaní v rámci jednotlivých krajín ako aj medzinárodne, nástroj na konštruovanie, zostavovanie a určenie porovnateľných indikátorov a štatistík vzdelávania v jednotlivých krajinách a medzinárodne. Poskytuje obsah, definíciu a klasifikáciu štandardov. ISCED je štatistickou klasifikáciou založenou na vstupoch vzdelávania, bez nadväznosti na povolania a kvalifikácie. ISCED je produktom medzinárodného odsúhlasenia a je prijatá členskými štátmi formálne na Generálnej konferencii UNESCO.

Pre potreby trhu práce sú do NKV zapracované aj všetky študijné a učebné odbory a ich zamerania a študijné programy, ktoré v procese vývoja vzdelávacieho procesu boli zrušené.

V národnej NKV členenie vzdelávacích programov podľa dosiahnutého stupňa vzdelania je zabezpečené v ich číselnom označení na piatej pozícii. Programy vzdelávania do roku 2012 boli členené v rozsahu od „0“ do „9“, v súčasnosti sú rozčlenené do 20-tich úrovní s alfanumerickým označením od „A“ až „V“. Prepojenie ŠKOV - ISCED 97 s ISCED 2011 (novelizovaná verzia v súlade s EKR) je uvedené v **Prílohe č. 1. Táto príloha bude nevyhnutná pre potreby sektorových rád a odvetvových skupín pri tvorbe NSK**. Pri práci sa budú využívať všetky údaje vo vytieňovaných stĺpcoch (5. pozícia v kóde odboru ŠKOV – nová a ISCED 2011).

Štatistická klasifikácia zamestnaní SK ISCO-08

Štatistická klasifikácia zamestnaní SK ISCO-08⁸ vznikla v rámci NSP a bola vydaná vyhláškou Štatistického úradu SR č. 516/2011. Počnúc rokom 2012 sú všetky subjekty povinné túto klasifikáciu používať.

Predchádzajúca slovenská verzia klasifikácie známa pod názvom EK ďalej odporúčala používať Medzinárodnú normu pre klasifikáciu povolání ISCO-08 v záujme zabezpečenia porovnateľnosti údajov o povolaniach z členských štátov EÚ, uľahčenia medzinárodnej komunikácie o pracovných miestach a prehľadného porovnávania národných štatistík.

Vzťah ISCO-88 a ISCO-08 charakterizujú najmä zmeny v novej NKV. Od roku 2011 ISCO 88 nahradilo ISCO-08 vo všetkých relevantných štatistických zisťovaniach (vrátane sčítania obyvateľstva v roku 2011).

Pri zatriedovaní povolání podľa klasifikácie sa pri definovaní hlavných tried ISCO-08 používajú dve kritériá:

- **špecializácia zručností**, ktorá odzrkadľuje typ vedomostí, používané nástroje a zariadenie, spracovaný materiál a charakter produkovaného tovaru a služieb. Dôraz sa kladie na požadovanú kvalifikáciu na vykonávanie úloh, a nie na to, či zamestnanec, ktorý má konkrétne zamestnanie, je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní;
- **úroveň zručností**, ktorá je funkciou zložitosti a rozsahu zahrnutých úloh (pričom zložitosť má prioritu) a určuje ju:
 - a) charakter vykonávanej práce v zamestnaní vo vzťahu k charakteristickým úlohám a povinnostiam a dosiahnutá úroveň vzdelania potrebná na plnenie úloh a povinností, definovaná v ISCED-11;
 - b) rozsah neformálnych pracovných školení alebo predchádzajúcich skúseností v príslušnom zamestnaní.

⁸ **SK ISCO-08** – nová Štatistická klasifikácia zamestnaní vydaná Vyhláškou Štatistického úradu 516/2011 Z.z. **Medzinárodná štandardná klasifikácia zamestnaní ISCO-08** - má 4-stupňovú hierarchickú štruktúru, na základe ktorej je možné všetky pracovné miesta agregovať do 436 podskupín, 130 skupín, 43 tried a 10 hlavných tried. Každá kategória klasifikácie je vymedzená charakteristickými pracovnými úlohami, ktoré zahŕňa.

Zručnosti podľa ISCO-08 majú 4 úrovne náročnosti a budú sa využívať pri stanovení ich náročnosti:

- 1) Úroveň zručností 1** - zamestnania vyžadujú výkon jednoduchých a rutinných fyzických alebo manuálnych úloh. Pre kompetentný výkon je požadované ukončené základné vzdelanie. Pre určité zamestnania môže byť požadované krátke zaškolenie.
- 2) Úroveň zručností 2** - zamestnania vyžadujú plnenie úloh ako obsluha strojov a elektronických zariadení; riadenie vozidiel; oprava a údržba elektrických a mechanických zariadení; manipulácia, objednávanie a uchovávanie informácií. Požadujú sa pomerne rozvinuté matematické zručnosti, gramotnosť, dobré komunikačné zručnosti a vysoký stupeň manuálnych zručností. Požadované vedomosti a zručnosti sú obvykle získané ukončením stredoškolského vzdelania v súlade so školským zákonom alebo špecializovaného odborného vzdelávania ako nadstavby stredoškolského vzdelania. V niektorých prípadoch skúsenosti a prax môžu nahradiť formálne vzdelanie.
- 3) Úroveň zručností 3** - zamestnania zahŕňajú plnenie technických a praktických úloh, ktoré požadujú rozsiahly súbor vecných, technických a procedurálnych vedomostí v špecializovanom odbore. Požaduje sa vyššia úroveň gramotnosti a dobre rozvinuté komunikačné zručnosti, vrátane schopnosti pochopiť zložitý písomný materiál, pripraviť faktické správy a komunikovať s ľuďmi v krízových situáciách. Vedomosti a zručnosti sú obvyčajne získané ako výsledok ďalšieho štúdia po ukončení stredoškolského vzdelania za obdobie 1 – 3 rokov. V niektorých prípadoch môžu rozsiahle relevantné pracovné skúsenosti a dlhodobý pracovný výcvik nahradiť formálne vzdelanie.
- 4) Úroveň zručností 4** - zamestnania na úrovni zručností 4 zahŕňajú plnenie úloh, ktoré vyžadujú komplexné riešenie problémov a rozhodovanie na základe rozsiahlych teoretických a praktických vedomostí v určitom špecializovanom odbore. Požaduje sa vysoká úroveň gramotnosti a vynikajúce komunikačné zručnosti, vrátane schopnosti pochopiť komplexné textové materiály a komunikovať prostredníctvom komplexných koncepcií, kníh, správ a prezentácií. Vedomosti a zručnosti sú obvyčajne výsledkom 3-6 ročného štúdia na VŠ, ktoré vedie k získaniu bakalárskeho alebo vyššieho titulu (úroveň ISCED 5 alebo vyššia). V niektorých prípadoch skúsenosti a prax môžu nahradiť formálne vzdelanie.

Štatistická klasifikácia ekonomických činností SK NACE rev. 2

Štatistická odvetvová klasifikácia ekonomických činností (OKEČ) bola nahradená revidovanou Štatistickou klasifikáciou ekonomických činností SK NACE rev. 2 (SK NACE vyhláška 306-2007 ŠÚ SR) a je plne harmonizovaná s jej európskou verziou NACE⁹ Revision 2 vydanou Nariadením Európskeho Parlamentu a Rady č. 1893/2006. Používanie tejto klasifikácie, respektíve od nej odvodenéj národnej verzie, je v oblasti štatistiky záväzné pre všetky členské štáty Európskej únie. Dôvodom pre rozsiahlu revíziu bola snaha zohľadniť v nej technologické a štrukturálne zmeny v ekonomike, ako aj zabezpečiť porovnateľnosť ekonomickej štatistiky nielen na európskej, ale aj na medzinárodnej úrovni.

⁹ Statistical Classification of Economic Activities in the European Community.

2.2.3 Národná sústava kvalifikácií a Národný kvalifikačný rámec

Základné jednotky NSK budú zatriedované na jednotlivé kvalifikačné úrovne **Národného kvalifikačného rámca**. Význam Národného kvalifikačného rámca (ďalej len „NKR“) v SR nemožno merať len z hľadiska prínosu pre proces implementácie EKR. Pre národnú úroveň predstavuje jednoduchý, prehľadný, po úrovniach štruktúrovaný model existujúceho kvalifikačného systému, v ktorom sú do jednotlivých kvalifikačných úrovní zaradené všetky existujúce kvalifikácie.

Osvojte si nasledujúcu terminológiu.

Národný kvalifikačný rámec (NKR) je nástroj na porovnávanie kvalifikácií prostredníctvom ich referencovania voči Európskemu kvalifikačnému rámcu a nástroj podporujúceho ich prenos a uznávanie v európskom priestore.

Osemúrovňový Národný kvalifikačný rámec obsahuje úrovne klasifikácie kvalifikácií podľa súboru kritérií pre dosiahnuté vedomosti, zručnosti a kompetencie a je prepojený na úrovne Európskeho kvalifikačného rámca.

Teda každú identifikovanú jednotku NSK (úplná a čiastočná kvalifikácia) je potrebné zaradiť na príslušnú úroveň NKR. Kritériom pre toto zaradenie by malo byť zaradenie do triedy SK ISCO-08:

SK ISCO-08	Úroveň NKR
1	7, 8
2	6, 7, 8
3	4, 5, 6, 7
4	4, 5, 6
5	3, 4
6	3, 4
7	3
8	2
9	1, 2

Pre presnejšie zaradenie jednotiek kvalifikácií (úplná a čiastočná kvalifikácia) do NKR je potrebné použiť aj porovnanie s odpovedajúcimi jednotkami NSP a s SK NACE rev.

2. Na zostavy ČK skladajúce ÚK môže mať ešte vplyv aj rozdielna kvalifikačná úroveň jednotlivých ČK. K spresneniu týchto skladajúcich zostáv prispeje aj spracovanie kvalifikačných a hodnotiacich štandardov, ktoré vyšpecifikujú obsah jednotlivých čiastočných kvalifikácií.

Pri úplných kvalifikáciách, ktoré majú ekvivalent v odbore vzdelania, bude kvalifikačná úroveň rovnaká ako u príslušného odboru vzdelania podľa stupňa vzdelania. **Pri zatriedovaní kvalifikácií (úplná a čiastočná kvalifikácia) do NKR postupujte podľa nasledujúcej tabuľky** (podporná informácia):

Úroveň		VZK v NKR (popis)	Stupeň vzdelania	Úplné kvalifikácie								Čiastočné kvalifikácie		
EKR	NKR			ŠKOV	ISCED-11	SK ISCO-08	Titul	ECTS	Názov	Certifikát potvrdzujúci		Názov	Certifikát potvrdzujúci kvalifikáciu	ECVET ¹⁰
										stupeň vzdelania	získanú kvalifikáciu			
1.	1.		základné vzdelanie	B, D			-	-				O		
2.	2.		nižšie stredné odborné vzdelanie	E, F, G	243 252 253 352	8, 9	-	-				Osvedčenie (O)		
3.	3.		stredné odborné vzdelanie	H, I	353	5, 6, 7	-	-				O		
4.	4.		úplné stredné všeobecné vzdelanie	J	344	3, 4, 5, 6	-	-				O		
			úplné stredné odborné vzdelanie	K, L, M	354 454 354	3, 4, 5, 6	-	-				O		
			postsekundárne vzdelanie	N	454	3, 4, 5, 6	-	-				O		
5.	5.		vyššie odborné vzdelanie	Q	554	3, 4	DIS DIS.art	-				O		

¹⁰ Konvencia 60 ECVET bodov/akademický rok/denné štúdium. Počet kreditov závisí od náročnosti vzdelávacieho programu (kurzy, moduly) – prepočítava sa podľa počtu VV. Pre účely NSK ich určuje sektorová rada a odvetvová skupina. V tejto etape sa ECVET nebudú v SR body identifikovať, nakoľko nie sú vypracované relevantné vzdelávacie programy (kurzy, moduly).

6.	6.		1. stupeň bakalárske profesijná orientácia	P	655	2, 3, 4	Bc	180 až 300	Vysvedčenie o štátnej skúške (VoŠS)	Diplom		O	
			1. stupeň bakalárske akademická alebo nešpecifická orientácia	R	654 665	2, 3, 4	Bc	180 až 300				O	
7.	7.		2. stupeň súvislé	S	766	1, 2, 3	Mgr. Mgr.art. Ing. Ing. arch. MUDr. MVDr.	60 až 240	VoŠS	Diplom		O	
			2. stupeň pokračujúce	T	767	1, 2, 3	Mgr. Mgr.art. Ing. Ing. arch. MUDr. MVDr.	60 až 240				O	
			2. stupeň rigorózna skúška	U	768	1, 2, 3	RNDr. JUDr. ThDr. PhDr. Pharm Dr. PaedDr	Min. 60				O	
8.	8.		3. stupeň doktorandské	V	864	1, 2	PhD. ArtD. ThLic.	Min. 60	VoŠS	Diplom		O	

2.2.4 Národná sústava kvalifikácií a Národná sústava povolání

Kľúčovou základňou pri tvorbe a rozvoji kvalifikácií v systéme vzdelávania a odbornej prípravy založenej na vzdelávacích výstupoch/výsledkoch vzdelávania je Národná sústava povolání (ďalej len „NSP“). Národné štandardy zamestnaní sú stavebnými blokmi pre tvorbu kvalifikácií. Tieto štandardy sú vytvorené zamestnávateľmi, prekonzultované s ďalšími relevantnými partnerskými inštitúciami a schválené Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Osvojte si nasledujúcu terminológiu.

Národnú sústavu povolání (NSP) definuje zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti v znení § 35a ako ucelený informačný systém opisu štandardných nárokov trhu práce na jednotlivé pracovné miesta. Národná sústava povolání určuje požiadavky na odborné vedomosti, zručnosti a schopnosti potrebné na vykonávanie pracovných činností na pracovných miestach na trhu práce.

NSP určuje požiadavky na odborné zručnosti a praktické skúsenosti potrebné na vykonávanie pracovných činností na trhu práce. Jej centrom je **Register zamestnaní** vytvorený z národných štandardov zamestnaní, ktoré popisujú požiadavky zamestnávateľov kladené na kvalifikovaný výkon zamestnaní. Na povolanie sa ľudia pripravujú v kontexte celoživotného vzdelávania formálnou, neformálnou alebo informálnou vzdelávacou cestou (od základných škôl cez vysokoškolské/univerzitné štúdium až po učenie sa napríklad na pracovisku).

Internetový sprievodca trhom práce (ďalej len „ISTP“)

ISTP je bezplatný informačno-poradenský nástroj rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny na poskytnutie pomoci uchádzačom o zamestnanie pri hľadaní optimálneho pracovného miesta v nadväznosti na ich osobné predpoklady. Ide o databázu zamestnaní existujúcich na slovenskom trhu práce a poradenské nástroje, ktoré sú využiteľné pri hľadaní si pracovného miesta zodpovedajúceho dosiahnutému vzdelaniu, praxi, vedomostiam a zručnostiam používateľa tohto internetového nástroja. Prostredníctvom ISTP sa vytvára celoslovenská databáza osobných profilov osôb hľadajúcich si prácu, ktorá sa sprístupňuje registrovaným zamestnávateľom ponúkajúcim voľné pracovné miesta a umožňuje im vyhľadávať vhodných zamestnancov na výkon aktuálnych pracovných činností podľa určených kritérií (požadovaný stupeň vzdelania, konkrétny študijný alebo učebný odbor, prax, ovládanie cudzích jazykov, počítačové spôsobilosti a pod.).

Jednotkami NSP (jednotky práce) podľa relevantnej metodiky NSP sú: povolanie, typová pozícia a prierezové typové pozície. Sú východiskom pre identifikáciu ÚK a ČK.

Osvojte si nasledujúcu terminológiu.

Povolanie je štandardizovaný súhrn pracovných činností podľa ich obvyklého zoskupenia na trhu práce, ktorých výkon predpokladá určitú kvalifikáciu, ktorá sa získava vzdelávaním v školách.

Väčšina povolání sa člení do dvoch a viac typových pozícií. Také povolanie je popísané iba v základných atribútoch, nakoľko podrobnejší popis je uvedený priamo v typovej pozícií.

Osvojte si nasledujúcu terminológiu.

Typová pozícia je definovaná ako zoskupenie pracovných činností, ktoré sa vykonávajú samostatne s určitou odbornou spôsobilosťou – VZK.

Niektoré povolania sa nečlenia vôbec. Povolania, ktoré sa nečlenia do typových pozícií, sú v NSP popísané v rovnakom rozsahu ako typové pozície v povolaniach, ktoré sa členia do typových pozícií.

Osvojte si nasledujúcu terminológiu.

Prierezové typové pozície sú definované ako zoskupenie pracovných činností, ktoré sú časťou povolania, povolání alebo typových pozícií, resp. dopĺňajú viac povolání alebo viac typových pozícií.

Prierezové typové pozície vymedzujú pracovné činnosti uplatniteľné v rôznych oblastiach samostatne alebo v nadväznosti s ďalšími povolaniami (povoláním) alebo typovými pozíciami.

Dôležitá informácia.

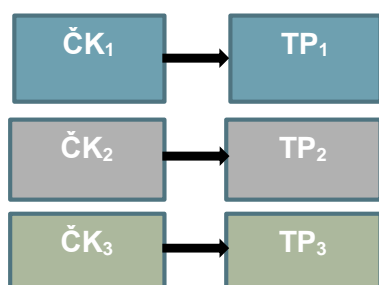
Čiastočná kvalifikácia musí byť vždy ucelenou jednotkou práce – povoláním, ktoré sa nečlenia na typové pozície, typovou pozíciou alebo prierezovou typovou pozíciou - spĺňajúcou podmienku uplatniteľnosti.

Úplná kvalifikácia je ucelená jednotka práce – povolanie, ktoré sa člení na typové pozície alebo povolanie bez typových pozícií.

2.2.4.1 Vzťah medzi kvalifikáciami a jednotkami Národnej sústavy povolání

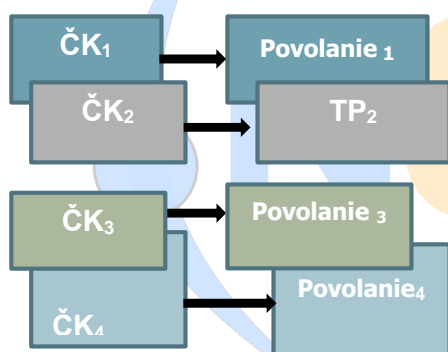
Môže dôjsť k nasledujúcim prípadom:

ČK je ekvivalentná s typovou pozíciou

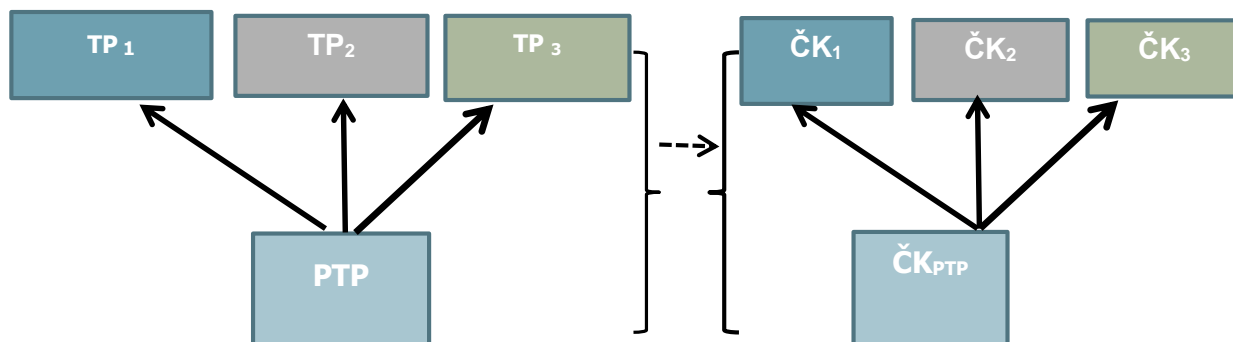
Čiastočná kvalifikácia nie je previazaná s prierezovou typovou pozíciou. Pracovné činnosti sa vykonávajú v rámci typovej pozície.

ČK je ekvivalentná s povolaním

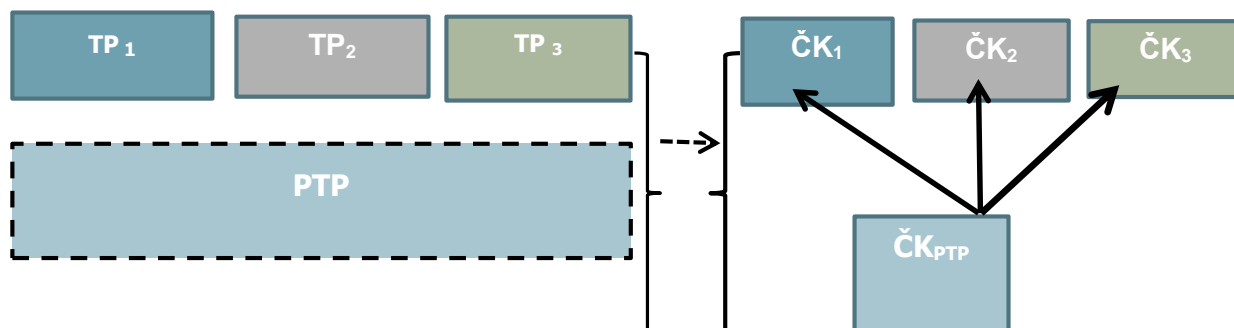

Čiastočná kvalifikácia nie je previazaná s prierezovou typovou pozíciou. Pracovné činnosti v rámci povolania sa môžu alebo nemusia prekrývať s činnosťami iných povolání alebo typových pozícií.

Prierezové typové pozície sú základom ČK

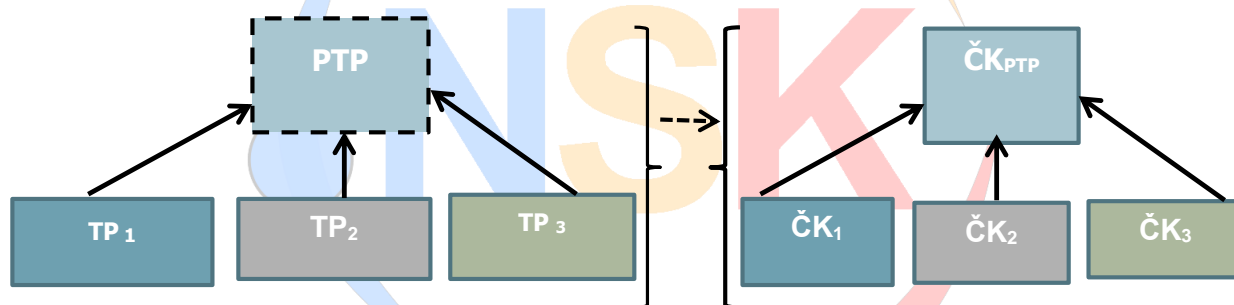

Pracovné činnosti predstavujú základ pre typové pozície, ktoré sú integrované do prierezovej typovej pozícií. VZK nie sú teda popísané v typových pozíciách, ale v prierezovej typovej pozícií. Čiastočná kvalifikácia je previazaná na prierezovú typovú pozíciu – vykonáva činnosti prierezové.

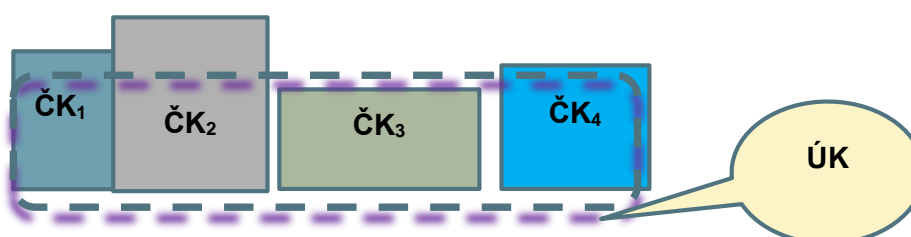
Do tejto kategórie patrí aj prípad, kedy VZK sú spoločne popísané v typových pozíciách aj v prierezových typových pozíciách, ale v prierezovej typovej pozícií. Čiastočná kvalifikácia je previazaná na prierezovú typovú pozíciu – vykonáva činnosti prierezové.

Prierezové typové pozície sú základom ČK

Pracovné činnosti predstavujú určitú pridanú hodnotu oproti TP₁ a sú integrované do prierezovej typovej pozícií. To znamená, že na vykonanie skúšky pre získanie ČK pre prierezové typové pozície je podmienkou predchádzajúce získanie čiastočných kvalifikácií ČK₁ ČK₂ ČK₃, ale neplatí to naopak. ČK_{PTP} môže nadväzovať aj na úplnú kvalifikáciu – čiže aj na odbor vzdelávania – príslušné vedomosti, zručnosti a kompetencie môže jednotlivec získať aj vo formálnom systéme.

Typ A – integrované ÚK – skladané ČK

Úplná kvalifikácia je spôsobilosť vykonávať určité povolanie z NSP. Pre každú ÚK platí, že jej kvalifikačný štandard je ekvivalentný s príslušnými povolaniami. Obsahové prekrývanie ÚK s príslušnými ČK môže byť znázornený tak, ako je to nakreslené v obrázku vyššie.

2.3 Jednotky Národnej sústavy kvalifikácií v SR

Základnými jednotkami NSK je **úplná a čiastočná kvalifikácia**.

Úplná kvalifikácia sa získava:

- ukončením kompletného vzdelávacieho programu vo formálnom vzdelávaní záverečnou skúškou, maturitnou skúškou, absolventskou skúškou alebo ukončením študijného programu štátnou, rigoróznou skúškou alebo dizertačnou skúškou. Pri odboroch vzdelávania so zameraním alebo špecializáciou je úplná kvalifikácia ekvivalentná s týmito zameraniami a špecializáciami. Jednotlivci získavajú počiatočnú kvalifikáciu v zmysle všeobecne záväzných právnych predpisov (školský zákon, zákon o VŠ);
- ukončením kompletného vzdelávacieho programu relevantnou skúškou v neformálnom vzdelávaní, v priebehu ktorého jednotlivec získal všetky čiastočné kvalifikácie, ktoré tvoria úplnú kvalifikáciu a po predložení všetkých získaných osvedčení za každú ČK mu bolo umožnené podľa hodnotiaceho štandardu vykonať predpísanú skúšku na získanie a uznanie úplnej kvalifikácie (napr. záverečnú skúšku v učebnom odbore s výučným listom). Jednotlivci získavajú ÚK v zmysle všeobecne záväzných právnych predpisov (zákon o ČŽV, iný zákon, ktorý môžu navrhnúť sektorové rady). **Ide o systémovú zmenu, ktorú navrhuje NSK.** V tomto duchu sa musí prispôbiť aj legislatíva.

Čiastočná kvalifikácia (ďalej len „ČK“) je spôsobilosť pracovnej sily riadne vykonávať pracovnú činnosť alebo súbor pracovných činností v určitom povolaní, prípadne v dvoch alebo viacerých (napr. výroba jemného pečiva, príprava pokrmov studenej kuchyne, interiérový dizajn a pod.). Čiastočná kvalifikácia sa získava v systéme neformálneho vzdelávania (ďalšie vzdelávanie) ukončením akreditovaného vzdelávacieho programu (ÚK), modulu (ČK s menším rozsahom pracovných činností) alebo kurzu (ČK s väčším rozsahom pracovných činností) záverečnou skúškou alebo v systéme informálneho učenia v súlade s hodnotiacim štandardom pred hodnotiacou komisiou.

Pokiaľ sa úplné kvalifikácie získavajú a uznávajú v zmysle všeobecne záväzných právnych predpisov, **čiastočné kvalifikácie budú celkom novým produktom**. Je preto nevyhnutné na základe procesov a mechanizmov vytvorených v NSK prispôbiť aj právny rámec SR na získavanie a uznávanie čiastočných kvalifikácií. Mala by priniesť transparentnosť do neprehľadného množstva rôznych osvedčení a certifikátov, ktoré sú v súčasnosti udeľované jednotlivcom kurzov ďalšieho vzdelávania, mala by umožniť porovnateľnosť týchto osvedčení a garantovať zamestnávateľom opodstatnenosť informácií o obsahu čiastočnej kvalifikácie vzhľadom k ich požiadavkám a potrebám.

Čiastočná kvalifikácia **sa získava**:

- ukončením kompletného vzdelávacieho programu, kurzu alebo modulu záverečnou skúškou v neformálnom vzdelávaní, v priebehu ktorého jednotlivec získa ČK. Jednotlivci získavajú ČK v zmysle všeobecne záväzných právnych predpisov (zákon o CŽV). Po ukončení vzdelávacieho programu, modulu alebo kurzu záverečnou skúškou získava absolvent osvedčenie potvrdzujúce uznanú ČK.

Základnými zdrojmi pre formulovanie návrhov čiastočných kvalifikácií sú tie, ktoré sa zameriavajú na popis povolania. Aby bolo možné spracovať kvalifikačný a hodnotiaci štandard čiastočnej kvalifikácie, je nutné **identifikovať jednotlivé pracovné činnosti**, ktoré dané povolanie alebo pracovné pozície v danom povolaní charakterizujú. Dostupnými informáciami pre formulovanie návrhov čiastočných kvalifikácií je SK ISCO-08, NSP a SK NACE rev. 2.

Ostatné zdroje, ktoré je možné využiť pre popis čiastočnej kvalifikácie sa primárne zameriavajú na vzdelávacie kurzy (akreditované vzdelávacie kurzy) alebo iba identifikujú názvy povolání (napríklad živnosti).

Jedným z kritérií, ktoré je nutné pri tvorbe čiastočných kvalifikácií zvážiť, je miera potrebnosti ich tvorby a existencie. Mieru potrebnosti možno posúdiť z pohľadu zamestnávateľov, ale aj z pohľadu držiteľov čiastočnej kvalifikácie.

Dôležitým argumentom môže byť aj skutočnosť, že daná kvalifikácia (najmä ÚK) nie je súčasťou počiatočného vzdelávania a ďalšie vzdelávanie je tým pádom jedinou možnou cestou ako získať zodpovedajúcu kvalifikáciu.

Jedným z najsilnejších argumentov k získaniu čiastočnej kvalifikácie je existencia zákonov, ktoré predpisujú získanie čiastočnej kvalifikácie pre výkon povolania. Tieto prípady legislatívneho prepojenia so zákonom o CŽV doposiaľ takmer neexistujú, nič menej v budúcnosti možno tieto situácie očakávať.

ÚK a ČK v NSK bude **podľa typu vzdelávania** (všeobecné, odborné) popísaná ako:

- **akademická** - ktorá sa pohybuje v oblasti uznávania diplomov potvrdzujúcich všeobecnú kvalifikáciu alebo konkrétnych častí vzdelávacích programov (domácich a zahraničných) vzdelávacími inštitúciami v rôznych krajinách. Toto uznávanie sa považuje za základ nielen pre prijatie uchádzača na ďalšie štúdium, ale aj za porovnanie študijných plánov, podľa ktorých sa zisťuje a vydáva rozhodnutie o tom, či vzdelanie získané v jednej krajine je rovnocenné so vzdelaním v druhej krajine. Niekedy sa používa aj pojem všeobecná kvalifikácia;
- **odborná** – zameriava sa na posúdenie vedomostí, zručností a kompetencií konkrétnej osoby a sú potvrdené dokladom o odbornej kvalifikácii. Výsledkom procesu odborného uznávania kvalifikácií je rozhodnutie o tom, či dotyčná osoba má dostatočné kompetencie na to, aby mohla vykonávať konkrétne povolanie alebo pracovnú činnosť. Niekedy sa používa pojem profesijná kvalifikácia a predpokladá ovládanie určitých techník, pracovných operácií a manipulácií a príslušných teoretických poznatkov.

Pre účely **NSK v SR** sa bude každá kvalifikácia popisovať vo vzťahu k:

- **vedomostiam**, ktoré sú dané:
 - a) všeobecnými vedomosťami (teoretické, faktické);
 - b) odbornými vedomosťami (teoretické, faktické).
- **zručnostiam**, ktoré sú dané:
 - a) kognitívnymi zručnosťami (logické, kreatívne a intuitívne myslenie, uvažovanie¹¹);
 - b) praktickými zručnosťami (organizačné zručnosti a riadenie času, diagnostikovanie zmien, výber materiálu, klinické vyšetrenie, zhotovenie RTG snímkou, určenie plánu výroby, a pod).
- **kompetenciám**, ktoré sú dané:
 - a) zodpovednosťou (prevzatie zodpovednosti za splnenie úloh, za svoje rozhodnutia, zodpovednosť za seba samého, za priateľov, spolupracovníkov, za vlastnú a spoločnú prácu, kvalitu výrobkov, za spoločnosť, podnik, zodpovednosť voči spoločenským a spoločným hodnotám, zodpovednosť za plnenie si svojich povinností, zodpovednosť za ochranu života, bezpečnosť, zdravie a hygienu pri práci, spoluzodpovednosť za ochranu životného prostredia, solidarita voči všetkým, a pod.);
 - b) samostatnosťou (schopnosť pracovať v tíme, kooperatívnosť, schopnosť odolávať konfliktným situáciám, komunikatívnosť, reflektovanie vlastnej identity, budovanie si vlastnej samostatnosti/nezávislosti ako člena celku, efektívna spolupráca v skupine, uvedomovanie si svojej zodpovednosti v tíme, odhadovanie a korigovanie dôsledkov vlastného správania a konania a uplatňovanie sociálne prospešných zmien v medziľudských vzťahoch, a pod.);
 - c) sociálnymi kompetenciami (kompetentné zaobchádzanie so sebou samým, t. j. zaobchádzanie s vlastnou hodnotou, byť svojim vlastným manažérom, schopnosť sebareflexie, vedomé rozvíjanie vlastných hodnôt a ľudského obrazu, schopnosť posudzovať sám seba a ďalej sa rozvíjať, a pod.).

Kompetencie (kľúčové, odborné, všeobecné) nie sú pre rôzne oblasti uplatnenia požadované na rovnakej úrovni náročnosti.

2.4 Kvalifikačné úrovne v Národnej sústave kvalifikácií v SR

Kvalifikácie budú štruktúrované na základe týchto merateľných hodnôt:

- 1) kvalifikačnej úrovne NKR**, ktorá má poukazovať na náročnosť vzdelávania a učenia sa. Na jednotlivé kvalifikačné úrovne budú zatriedované čiastočné

¹¹ Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie. 2008/C 111/01.

a úplné kvalifikácie. Čím je kvalifikácia na vyššej kvalifikačnej úrovni, tým je zložitejšia a náročnejšia. Tento systém pozostáva z ôsmich kvalifikačných úrovní charakterizovaných pomocou VV (vedomosti, zručnosti a kompetencie). Tieto kvalifikačné úrovne sú ekvivalentné EKR. **Kvalifikačné úrovne** boli vytvorené s cieľom pokryť celý rad **VV**, bez ohľadu na vzdelávacie alebo inštitucionálne súvislosti, od úrovne základného vzdelávania cez školskú úroveň a úroveň vzdelania nevyučeneného robotníka až po doktorandskú a vysoko odbornú úroveň. Pokrývajú pracovné i študijné situácie, akademické i odborné prostredie, ako aj počiatočné a ďalšie vzdelávanie alebo odbornú prípravu, t.j. všetky formy vzdelávania formálneho, neformálneho aj informálneho.;

2) stupňa vzdelania, ktorá má poukazovať na rozmer alebo rozsah kvalifikácie, jej získanie, uznávanie a množstvo pracovných činností, ktoré kvalifikácia obsahuje. Stupeň vzdelania je charakteristický iba pre úplné kvalifikácie.

Posunúť sa z nižšej úrovne na vyššiu môže pre niektoré študijné a pracovné situácie znamenať aj stať sa skôr všestrannejším človekom. Každá úroveň stavia na úrovniach pod sebou a súčasne ich v sebe zahŕňa. Úplné pochopenie jednej konkrétnej úrovne preto vyžaduje „horizontálne aj vertikálne čítanie“, kde sa zohľadňuje nižšia i vyššia úroveň. Čítať jednu úroveň znamená kompletne prečítať celý riadok (t.j. všetky tri stĺpce). Navyše popis každej úrovne predpokladá implikáciu výsledkov z nižších úrovní. Takže úplné pochopenie konkrétnej úrovne vyžaduje, aby sa čítala vo vzťahu k predchádzajúcim úrovniam. To teda znamená, že je potrebné jednoducho prečítať si celý riadok kvalifikácie (vedomosti, zručnosti a kompetencie) a celkovo posúdiť, do ktorej úrovne daná skupina kvalifikácií zapadá najlepšie. Tento spôsob čítania deskriptorov pomôže vytvoriť akýsi „gravitačný stred“ príslušnej kvalifikácie a umožní tak rozhodnúť sa, kam ju umiestniť vo vzťahu k EKR. Uvedené dokazuje, že z dôvodu rozmanitosti kvalifikácií na národnej a sektorovej úrovni nikdy nedôjde k dokonalému či absolútnemu zaradeniu do úrovní NKR a namiesto toho treba použiť princíp „najvhodnejšieho výberu“.

Nárast nárokov v úrovniach 1 až 8 súvisí s rozličnými faktormi, ako sú:

- komplexnosť a hĺbka vedomostí a ich pochopenia;
- stupeň potrebnej podpory alebo výučby;
- stupeň požadovanej integrácie, nezávislosti a tvorivosti;
- rozsah a komplexnosť aplikácie/praxe;
- stupeň transparentnosti a dynamiky situácií.

Tento zoznam rozhodne nie je úplný, pretože vzdelávanie má mnoho významných rozmerov, dokonca i takých, ktoré možno ani nepoznáme. Zoznam len naznačuje, čo sa myslí pod pojmom „čoraz vyššie nároky na študujúcich/pracujúcich“. Tento problém nám vo veľkej miere pomôže vyriešiť kvalifikačný štandard danej kvalifikácie, stupeň vzdelania a pod., pri čiastočnej kvalifikácií náročnosť vzdelávania a učenia. Vid' **Prílohy č. 1 a 2**.

2.5 Hodnotiace nástroje Národnej sústavy kvalifikácií v SR

Nosnou kostrou NSK sú kvalifikačné a hodnotiace štandardy. Musia byť jednoducho, ale jasne a jednoznačne popísané. Preto bude v NSK každá úplná a čiastočná kvalifikácia popísaná dvojicou štandardov:

Kvalifikačný štandard – definuje súbor vedomostí, zručností a kompetencií požadovaných pre danú kvalifikáciu, to, čo jednotlivec má vedieť, chápať a byť schopný urobiť, aby ukončil proces učenia/vzdelávania a získal kvalifikáciu. Je vytvorený pre ÚK a ČK.

Kvalifikačný štandard ÚK je obsahovým východiskom pre tvorbu vzdelávacích a študijných programov, východiskom pre určovanie vzťahu medzi jednotlivými čiastočnými kvalifikáciami a je založený na ekvivalencii vedomostí, zručností a kompetencií v relevantných úplných a čiastočných kvalifikáciách.

Kvalifikačný štandard ČK je obsahovým východiskom pre tvorbu vzdelávacích a študijných programov, kurzov, modulov ďalšieho vzdelávania, profilu jednotlivca, východiskom pre určovanie vzťahu k príslušnej úplnej kvalifikácii, ktorý je založený na ekvivalencii vedomostí, zručností a kompetencií v relevantných úplných a čiastočných kvalifikáciách. Programy ďalšieho vzdelávania sa delia na kurzy a tie na moduly. Podľa veľkosti vzdelávacieho programu môžu kompetentné orgány rozhodnúť o tom, či program bude pripravovať iba na čiastočnú kvalifikáciu (takáto alternatíva existuje, ale je veľmi zriedkavá, nakoľko pre získanie danej úplnej kvalifikácie by bolo potrebné skoncipovať viac vzdelávacích programov) alebo v rámci programu budú čiastočné kvalifikácie poskytovať kurzy a moduly. Treba si uvedomiť rôzne vzdelávacie cesty – na čiastočnú kvalifikáciu môžu v rámci programu pripravovať moduly, kurzy (zložené z viacerých modulov), ak čiastočná kvalifikácia je na vyššej kvalifikačnej a kvalitatívnejšej úrovni (štandardná cesta neformálneho vzdelávania). Dokonca aj každý vzdelávací alebo študijný program pripravujúci pre úplné kvalifikácie vo formálnom vzdelávaní môže byť použiteľný za jasne stanovených podmienok a pri dobre nastavenom regulačnom mechanizme aj pre ďalšie vzdelávania.

Dôkazom dosiahnutia kvalifikačného (výkonového) štandardu je objektívne, validné a reliabilné hodnotenie na základe spoľahlivých kritérií, prostriedkov a postupov hodnotenia, ktorým sa overí dosiahnutie všeobecného a špecifického cieľa – **hodnotiaci štandard**.

Osvojte si nasledujúcu terminológiu.

Hodnotiaci štandard (HŠ) definuje súbor kritérií, organizačných a metodických postupov na overenie dosiahnutých výkonových štandardov.

Hodnotiace štandardy sú z hľadiska praktického využívania NSK najdôležitejším výstupom. Sú zákonom stanovenou normou pre uznávanie a potvrdzovanie kvalifikácií. Podľa HŠ prebiehajú skúšky na získanie certifikátov (vysvedčenia, výučné listy, diplomy, osvedčenia). Z hľadiska svojho legislatívneho postavenia nemajú HŠ pre úplné a čiastočné kvalifikácie rovnakú pozíciu:

- **HŠ pre čiastočnú kvalifikáciu** bude zákonom stanovená norma pre čiastočnú kvalifikáciu. Podľa HŠ budú prebiehať skúšky, ktorými sa overí a potvrdí rozsah, hĺbka a kvalita osvojených VZK (a ich relevancia k požiadavkám zamestnávateľov) **v oblasti neformálneho a informálneho vzdelávania a učenia**;
- **HŠ úplnej kvalifikácie** bude podkladom najmä pre koncipovanie obsahu záverečných, maturitných, absolventských, štátnych a rigorózných skúšok, ale aj pre tvorbu, revíziu a úpravu vzdelávacích programov/študijných programov **v oblasti formálneho vzdelávania**.

Dôležité upozornenie.

Hodnotiaci štandard musia v úzkej súčinnosti vytvoriť zamestnávatelia a pedagógovia špecialisti (ktorí sú hlavne v pozícii metodikov a expertov).

3 Karta kvalifikácie

Akákoľvek jednotka NSK – úplná a čiastočná kvalifikácia - bude popisovaná v samostatnej Karte kvalifikácie (ďalej len „KK“).

Karta kvalifikácie je dokument, ktorý obsahuje overené a potvrdené údaje o danej kvalifikácii. Je vydávaná v štandardizovanej podobe, vo všeobecne uznávanom formáte, ktorý **schvaľuje Národná rada pre vzdelávanie a kvalifikácie**.

Účelom karty kvalifikácie je:

- **poskytovať** overené, komplexné a transparentné informácie o kvalifikácii;
- **zjednodušovať** pohyb jednotlivcov na národnom a európskom trhu práce;
- **ul'ahčovať** občanom SR spoľahlivo sa orientovať pri výbere povolania a kvalifikácie;
- **stimulovať** jednotlivcov ku kariérenému rastu;
- **prispievať** k posilneniu pozície kvalifikovaných ľudí v národnom a medzinárodnom meradle.

Je **charakterizovaná**:

- **komplexnosťou**: poskytuje úplný prehľad požadovaného vzdelania, pracovných skúseností a ďalšieho vzdelávania;
- **štandardizáciou**: akýkoľvek vzdelávací výstup/výsledok vzdelávania je stanovený kvalifikačným a hodnotiacim štandardom;
- **overením a uznaním**: údaje sú overované a schválené národnou autoritou „Národnou radou pre vzdelávanie a kvalifikácie“;
- **prístupnosťou**: všetky karty kvalifikácií budú verejne prístupné pre občanov SR prostredníctvom Informačného systému NSK (ďalej len „ISNSK“).

3.1 Štruktúra karty kvalifikácie

Karta kvalifikácie bude mať nasledovnú **štruktúru**:

1. Úplná kvalifikácia¹²

Štatistické informácie:

- kód a názov kvalifikácie;
- oblasť CŽV: formálne vzdelávanie;
- názov povolania;
- príbuzné povolania;
- typ kvalifikácie: úplná kvalifikácia;

¹² Sektorovým radám a odvetvovým skupinám bude poskytnutá šablóna na vyplnenie Karty kvalifikácie.

- čiastočné kvalifikácie (kód a názov ČK)¹³;
- SK ISCO-08;
- SK NACE rev.2;
- ISCED-11;
- kód a názov skupiny odborov;
- kód a názov učebného odboru/študijného odboru;
- dĺžka štúdia;
- forma štúdia;
- ECTS – uvedie sa počet kreditov (platí iba pre VŠ);
- zdravotné obmedzenia na výkon pracovných činností;
- spôsob ukončovania štúdia;
- stupeň vzdelania;
- kvalifikačná úroveň NKR-EKR¹⁴;
- doklad o získanom stupni vzdelania;
- doklad o získanej kvalifikácii;
- pracovné pozície¹⁵;
- možnosti ďalšieho vzdelávania¹⁶;
- zoznam vzdelávacích inštitúcií¹⁷.

Kvalifikačný štandard^{18, 19}:

- vedomosti:
 - všeobecné;
 - odborné;
- zručnosti:
 - kognitívne;
 - praktické;
- kompetencie:
 - zodpovednosť;
 - samostatnosť;
 - sociálne kompetencie.

¹³ ČK, ktoré tvoria danú ÚK.

¹⁴ Číslo kvalifikačnej úrovne priraduje pracovná skupina pre tvorbu NKR.

¹⁵ Možnosti pracovného uplatnenia po získaní kvalifikácie (ukončenie štúdia).

¹⁶ Uvedú sa odbory vzdelávania, študijné programy alebo vzdelávacie programy (kurzy, moduly), v ktorých je možné zvýšiť si kvalifikáciu.

¹⁷ Akreditovaná inštitúcia v oblasti formálneho vzdelávania (ZŠ, SŠ, K, VŠ), ktorá má oficiálne v sieti škôl a školských zariadení zaradený odbor vzdelávania a prípravy. VŠ sú uvedené v štatistickom Prehľade škôl a Prehľade študijných odborov.

¹⁸ Sektorovým radám a odvetvovým skupinám bude poskytnutá šablóna na stanovenie kvalifikačného štandardu.

¹⁹ Štruktúra a stanovenie kvalifikačného štandardu sú uvedené v Metodike tvorby kvalifikačných štandardov.

Hodnotiaci štandard^{20, 21:}

- kritéria hodnotenia;
- metódy hodnotenia;
- nástroje hodnotenia;
- organizačné a metodické pokyny:
 - metodické pokyny;
 - pokyny na realizáciu skúšky;
 - proces hodnotenia;
 - výsledné hodnotenie;
 - zloženie skúšobnej komisie;
 - požiadavky na odbornú spôsobilosť skúšajúceho;
 - materiálne a technické podmienky skúšky.

2. Čiastočná kvalifikácia

Štatistické informácie:

- kód a názov kvalifikácie;
- oblasť ČŽV: neformálne vzdelávanie/informálne učenie;
- názov povolania;
- príbuzné povolania;
- typ kvalifikácie: čiastočná kvalifikácia;
- úplná kvalifikácia (kód a názov UK)²²;
- SK ISCO-08;
- SK NACE rev.2;
- ECVET²³;
- zdravotné obmedzenia na výkon pracovných činností;
- spôsob ukončovania štúdia;
- kvalifikačná úroveň NKR-EKR²⁴;
- doklad o získanej kvalifikácii;
- pracovné pozície²⁵;
- možnosti ďalšieho vzdelávania²⁶;
- zoznam oprávnených vzdelávacích inštitúcií²⁷.

²⁰ Sektorovým radám a odvetvovým skupinám bude poskytnutá šablóna na stanovenie hodnotiaceho štandardu.

²¹ Štruktúra a stanovenie hodnotiaceho štandardu sú uvedené v Metodike tvorby hodnotiacich štandardov.

²² UK, do ktorej patrí daná ČK.

²³ Nebude identifikované v KK, bude sa postupne dopĺňať až po vypracovaní programu, kurzu alebo modulu.

²⁴ Číslo kvalifikačnej úrovne priraduje pracovná skupina pre tvorbu NKR.

²⁵ Možnosti pracovného uplatnenia po získaní kvalifikácie (ukončenie štúdia).

²⁶ Uvedú sa odbory vzdelávania, študijné programy alebo vzdelávacie programy (kurzy, moduly), v ktorých je možné zvýšiť si kvalifikáciu.

²⁷ Akreditovaná inštitúcia v oblasti neformálneho vzdelávania (SŠ, K, VŠ, inštitúcie ďalšieho vzdelávania, podniky a pod.), ktorá oficiálne poskytuje akreditovaný vzdelávací program, kurz alebo modul. Uvádzajú sa iba funkčné inštitúcie. Tento proces je v štádiu prípravy.

Kvalifikačný štandard^{28, 29:}

- vedomosti:
 - všeobecné;
 - odborné;
- zručnosti:
 - kognitívne;
 - praktické;
- kompetencie:
 - zodpovednosť;
 - samostatnosť;
 - sociálne kompetencie.

Hodnotiaci štandard^{30, 31:}

- kritéria hodnotenia;
- metódy hodnotenia;
- nástroje hodnotenia;
- organizačné a metodické pokyny:
 - metodické pokyny;
 - pokyny na realizáciu skúšky;
 - proces hodnotenia;
 - výsledné hodnotenie;
 - zloženie skúšobnej komisie;
 - požiadavky na odbornú spôsobilosť skúšajúceho;
 - materiálne a technické podmienky skúšky.

²⁸ Sektorovým radám a odvetvovým skupinám bude poskytnutá šablóna na stanovenie kvalifikačného štandardu.

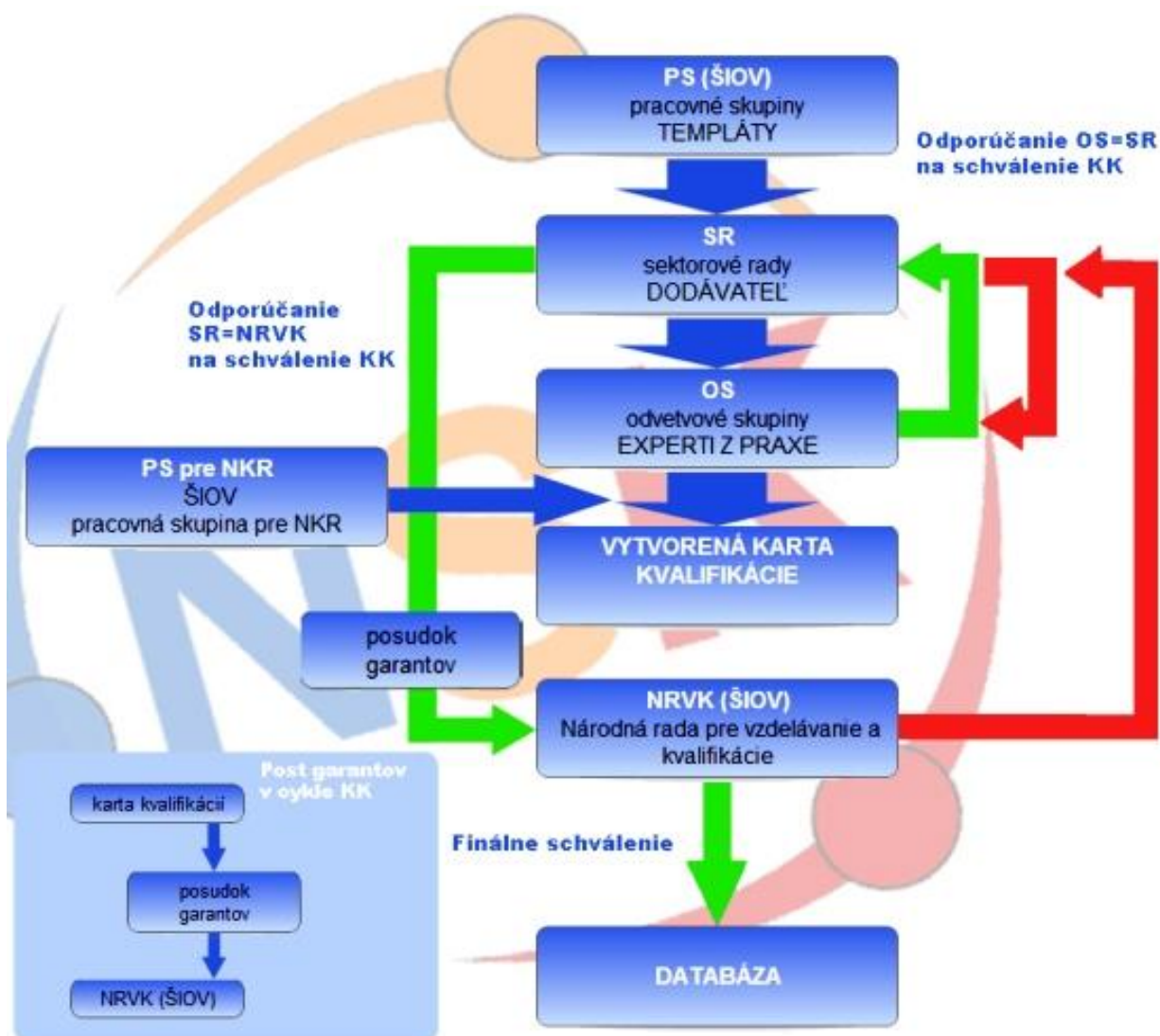
²⁹ Štruktúra a stanovenie kvalifikačného štandardu sú uvedené v Metodike tvorby kvalifikačných štandardov.

³⁰ Sektorovým radám a odvetvovým skupinám bude poskytnutá šablóna na stanovenie hodnotiaceho štandardu.

³¹ Štruktúra a stanovenie kvalifikačného štandardu sú uvedené v Metodike tvorby hodnotiacich štandardov.

3.2 Proces schvaľovania karty kvalifikácie

Systematický postup tvorby a schvaľovania karty kvalifikácie je znázornený v diagrame³²:

- 1) Pracovná skupina pre analýzu ŠkVP a ŠP a Pracovná skupina pre analýzu hodnotenia a certifikácie (ŠIOV) vypracúvajú templát (šablónu) pre následnú tvorbu Karty kvalifikácie (ďalej len „KK“) vychádzajúc z formálneho vzdelávania;

³² Pracovné skupiny ŠIOV ukončia svoju činnosť ukončením národného projektu. Ostatné zložky t.j. sektorové rady, NRVK, atď. budú vo svojej činnosti pokračovať.

- 2) príslušná sektorová rada (ďalej len „SR“) a odvetvová skupina (ďalej len „OS“) – dodávateľ - prijímajú templaty pre ďalšiu analýzu v rámci identifikovaného povolania;
- 3) OS (ak nie je v SR vytvorená žiadna OS, celú tvorbu vykoná SR) identifikovanú kvalifikáciu spracuje podľa šablóny na KK;
- 4) príslušná OS predloží vypracovanú Kartu kvalifikácie SR na **odporúčanie schváliť KK** (zelená čiara). Vypracuje odporúčací protokol;
- 5) SR v tomto štádiu môže KK s pripomienkami (písomné pripomienky) vrátiť späť OS na prepracovanie (červená čiara) alebo ju schváli a posunie ju pracovnej skupine pre tvorbu NKR, ktorá určí kvalifikačnú úroveň NKR-EKR a zaznačí ju do KK;
- 6) Pracovná skupina pre tvorbu NKR posúva KK odborným garantom, ktorý vypracujú **odborný posudok** a prikladajú ho k danej KK. Odborný posudok obsahuje: meno garanta, zhodnotenie KK, odporúčanie o schválení/neschválení KK. V prípade neschválenia sa KK vracia naspäť do SR;
- 7) neschválené KK preposiela NRVK naspäť SR na prepracovanie a celý cyklus sa opakuje (červená čiara);
- 8) ak sa KK odporúča na schválenie, SR ju v nasledujúcom kroku sa predkladá do Národnej rady pre vzdelávanie a kvalifikácie (ďalej len „NRVK“) s **odporúčaním na schválenie** (zelená čiara);
- 9) NRVK **schvaľuje KK**;
- 10) **schválené KK** sa v tomto bode procesu už označujú za **finálne a uzatvárajú sa**. NRVK označí v KK nasledovné:
 - kartu kvalifikácie spracovala sektorová rada pre
 - kartu kvalifikácie schválila Národná rada pre vzdelávanie a kvalifikáciu dňa
 - platnosť karty kvalifikácie od
- 11) KK je vložená do databázy ISNSK.

3.3 Národná rada pre vzdelávanie a kvalifikácie

Národná rada pre vzdelávanie a kvalifikácie (ďalej len „NRVK“) je najvyšší schvaľovací a monitorovací orgán. V NRVK majú zastúpenie stavovské a zamestnávateľské organizácie, rezortné ministerstvá, štátna správa a samospráva a asociácie škôl. Je to nadrezortná národná autorita, ktorá **bude zodpovedať** za:

- prerokúvanie a schvaľovanie všetkých odborných materiálov týkajúcich sa kvalifikácií;
- schválenie Národného kvalifikačného rámca;

- posudzovanie a schvaľovanie Kariet kvalifikácií;
- predkladanie návrhov na nové kvalifikácie;
- predkladanie návrhov na vyrad'ovanie neopodstatnených kvalifikácií;
- navrhovanie zmien v štruktúre kvalifikácií;
- posúdenie návrhov na vznik nových úplných a čiastočných kvalifikácií v úzkej spolupráci so sektorovými radami, ktoré iniciovali buď profesijné subjekty alebo jednotlivci;
- navrhovanie a posudzovanie nových legislatívnych úprav;
- navrhovanie zaraďovania nových odborov vzdelávania do sústavy odborov v rámci formálneho systému vzdelávania;
- navrhovanie oprávnených vzdelávacích inštitúcií pre vzdelávanie a hodnotenie na akreditáciu v systéme neformálneho vzdelávania;
- navrhovanie a posudzovanie vzdelávacích programov, kurzov a modulov pre neformálne vzdelávanie;
- navrhovanie a posudzovanie hodnotiacich štandardov pre informálne učenie;
- navrhovanie vyrad'ovania odborov vzdelávania, vzdelávacích programov, kurzov a modulov pre všetky oblasti ČŽV;
- aktívnu a úzku spoluprácu so sektorovými radami;
- a pod.

Členov NRVK menujú rezortné ministerstvá, orgány štátnej správy a samosprávy, stavovské a profesijné organizácie, odborové zväzy a ďalší. Na práci NRVK participujú aj zástupcovia asociácií a zväzov pedagogickej verejnosti základných, stredných a vysokých škôl.

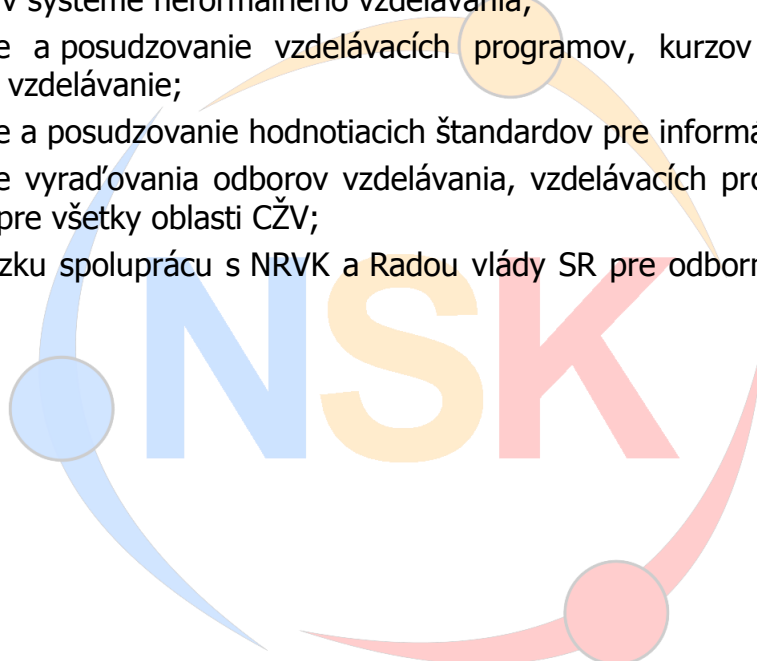
3.4 Sektorové rady Národnej sústavy kvalifikácií v SR

Sektorové rady (ďalej len „SR“) sú nezávislé zamestnávateľské združenia odborníkov. Združujú významných odborníkov v oblasti ľudských zdrojov zo všetkých odvetví a sektorov hospodárstva. Ich zámerom je vytvoriť systém odrážajúci skutočné potreby a požiadavky zamestnávateľov na svojich zamestnancov, ich vedomosti, zručnosti a kompetencie ako aj možnosti vzdelávania.

Cieľom sektorových rád je:

- monitorovanie trhu práce;
- identifikovanie vývojových trendov a zmien na trhu práce;
- výmena informácií o potrebách sektoru v oblasti rozvoja ľudských zdrojov;
- aktívna podpora vzdelávania a odbornej prípravy a rozvoj VZK;
- analýza povolání a identifikácia úplných a čiastočných kvalifikácií;
- kódovanie (najmä) čiastočných kvalifikácií;
- tvorba kariet kvalifikácií;

- posudzovanie a schvaľovanie Kariet kvalifikácií;
- predkladanie návrhov na nové kvalifikácie;
- aktívna komunikácia a spolupráca so vzdelávacími inštitúciami formálneho a neformálneho systému CŽV;
- práca na NSP a NSK;
- uzatváranie sektorových dohôd;
- predkladanie návrhov na nové kvalifikácie;
- predkladanie návrhov na vyrad'ovanie neopodstatnených kvalifikácií;
- navrhovanie zmien v štruktúre kvalifikácií;
- navrhovanie a posudzovanie nových legislatívnych úprav;
- navrhovanie zarad'ovania nových odborov vzdelávania do sústavy odborov v rámci formálneho systému vzdelávania;
- navrhovanie oprávnených vzdelávacích inštitúcií pre vzdelávanie a hodnotenie na akreditáciu v systéme neformálneho vzdelávania;
- navrhovanie a posudzovanie vzdelávacích programov, kurzov a modulov pre neformálne vzdelávanie;
- navrhovanie a posudzovanie hodnotiacich štandardov pre informálne učenie;
- navrhovanie vyrad'ovania odborov vzdelávania, vzdelávacích programov, kurzov a modulov pre všetky oblasti CŽV;
- aktívnu a úzku spoluprácu s NRVK a Radou vlády SR pre odborné vzdelávanie a prípravu;
- a pod.

Príloha č. 1 Stupeň nadobudnutého vzdelania podľa ŠKOV - ISCED

Stupeň dosiahnutého vzdelania		5. pozícia v kóde odboru ŠKOV		ISCED 1997	ISCED 2011
		Pôvodná	Nová		
Predprimárne vzdelanie	Predprimárne vzdelanie Bez vzdelania. MŠ; ŠMŠ; 0-tý ročník ZŠ; nedokončený 1. stupeň ZŠ; prípravný ročník na ZŠ a ŠZŠ.	-	A	0	020 030
	Primárne vzdelanie Vzdelanie na 1. stupni ZŠ.	-	B	1	100
Základné vzdelanie	Nižšie stredné vzdelanie Vzdelanie na 2. stupni ZŠ; 1. – 4. ročník 8-ročných SŠ; Žiaci s MP variant B po ukončení 2. stupňa ZŠ.	-	D	2A, B	244 242
	Nižšie stredné odborné vzdelanie Jednotlivci PŠ; Žiaci OU s mentálnym postihom (zaškolení, zaučení).	0,1	E	2C	243 252
Stredné vzdelanie	Nižšie stredné odborné vzdelanie Nižšie stredné odborné vzdelanie dosiahnuté absolvovaním 2-ročných vzdelávacích programov SOŠ (bývalé U, odbory s osobitne upravenými učebnými plánmi).	0,1	F	2C	253
	Nižšie stredné odborné vzdelanie s výučným listom Žiaci OU s mentálnym postihom, ktorí získali odborné vzdelanie s výučným listom.	2	G	3C	352
	Stredné odborné vzdelanie s výučným listom SOV dosiahnuté absolvovaním stredoškolských nematuritných vzdelávacích programov, pri ktorých získajú žiaci výučný list.	2	H	3C	353

Stupeň dosiahnutého vzdelania	5. pozícia v kóde odboru ŠKOV		ISCED 1997	ISCED 2011	
	Pôvodná	Nová			
Stredné odborné vzdelanie bez maturity a výučného listu SOV dosiahnuté absolvovaním stredoškolských nematuritných vzdelávacích programov neposkytujúcich výučný list.	2	I	3C	353	
Úplné stredné vzdelanie	Úplné stredné všeobecné vzdelanie s maturitou ÚSVV na G.	5	J	3A	344
	Úplné stredné odborné vzdelanie s maturitou a výučným listom ÚSOV dosiahnuté absolvovaním vzdelávacích programov ukončených maturitou, pri ktorých žiaci získavajú aj výučný list.	4	K	3A	354
	Úplné stredné odborné vzdelanie s maturitou bez výučného listu ÚSOV dosiahnuté absolvovaním vzdelávacích programov ukončených maturitou pre žiakov UO v NŠ.	4	L	3A	454
	Úplné stredné odborné vzdelanie s maturitou bez výučného listu ÚSOV dosiahnuté absolvovaním vzdelávacích programov ukončených maturitou s výnimkou programov uvedených v bode K.	6	M	3A	354
Postsekundárne vzdelanie PMKŠ, PMIŠ a PMZŠ.	6	N	4A	454	
Vyššie odborné vzdelanie (absolventská skúška, absolventský diplom) VOV dosiahnuté absolvovaním vzdelávacích programov VOŠ, K a tanečných K; PMŠŠ.	7	Q	5B	554	

Stupeň dosiahnutého vzdelania		5. pozícia v kóde odboru ŠKOV		ISCED 1997	ISCED 2011
		Pôvodná	Nová		
Vysokoškolské vzdelanie	Vysokoškolské vzdelanie 1. stupeň -bakalárske Vysokoškolské vzdelanie dosiahnuté absolvovaním profesijne orientovaných bakalárskych študijných programov VŠ.	7	P	5A	655
	Vysokoškolské vzdelanie 1. stupeň -bakalárske Vysokoškolské vzdelanie dosiahnuté absolvovaním akademicky orientovaných bakalárskych študijných programov VŠ; Absolvovanie bakalárskych študijných programov s nešpecifikovanou orientáciou.	7	R	5A	645 665
	Vysokoškolské vzdelanie 2. stupeň Súvislé vysokoškolské vzdelanie dosiahnuté absolvovaním magisterských, inžinierskych a doktorských študijných programov VŠ.	8	S	5A	766
	Vysokoškolské vzdelanie 2. stupeň Vysokoškolské vzdelanie pokračujúce po dosiahnutí bakalárskeho vzdelania absolvovaním magisterských, inžinierskych a doktorských študijných programov VŠ.	8	T	5A	767
	Vysokoškolské vzdelanie 2. stupeň Vysokoškolské vzdelanie 2. stupňa s vykonaním rigoróznejskúšky.	8	U	5A	768
	Vysokoškolské vzdelanie 3. stupeň - doktorandské Vysokoškolské doktorandské vzdelanie dosiahnuté absolvovaním štúdia v doktorandských študijných programoch, postgraduálne štúdium a vedecká výchova.	9	V	6	864

Príloha č. 2 Základné charakteristiky úplnej a čiastočnej kvalifikácie (podporné informácie)

Úplná kvalifikácia	Čiastočná kvalifikácia
Získava sa vo/v	
Formálnom vzdelávaní (v niektorých osobitných prípadoch aj v neformálnom vzdelávaní)	Neformálnom vzdelávaní/informálne učenie
Získava sa v	
ZŠ, SŠ (G, SOŠ, K), OU, VŠ ukončením akreditovaného vzdelávacieho alebo študijného programu v danom učebnom alebo študijnom odbore s/bez zamerania alebo s/bez špecializácie (v niektorých osobitných prípadoch ukončením akreditovaného vzdelávacieho programu vo formálnom vzdelávaní)	Inštitúciách ďalšieho vzdelávania, podnikoch a pod. ukončením akreditovaného vzdelávacieho programu, kurzu alebo modulu
Uznáva sa	
<p>na danom stupni vzdelania:</p> <ul style="list-style-type: none"> – primárne vzdelanie; – nižšie stredné vzdelanie; – nižšie stredné odborné vzdelanie; – stredné odborné vzdelanie; – úplné stredné odborné vzdelanie; – úplné stredné všeobecné vzdelanie; – vyššie odborné vzdelanie; – prvý stupeň - bakalársky; – druhý stupeň – magisterský, inžiniersky a doktorský; – tretí stupeň – doktorandský. 	bez stupňa vzdelania, na kvalifikačnej úrovni NSK
Dokladom o získanej kvalifikácii je	

<ul style="list-style-type: none"> – vysvedčenie s doložkou; – vysvedčenie s doložkou; – vysvedčenie o záverečnej skúške³³; – výučný list; – vysvedčenie o maturitnej skúške³⁴; – vysvedčenie o maturitnej skúške; – vysvedčenie o absolventskej skúške; – vysvedčenie o štátnej skúške a diplom; – vysvedčenie o štátnej skúške a diplom; – vysvedčenie o štátnej skúške a diplom. 	<p>Osvedčenie</p>
<p>Vzdelávanie sa ukončuje</p>	
<ul style="list-style-type: none"> – úspešným absolvovaním posledného ročníka ucelenej časti vzdelávacieho programu; – úspešným absolvovaním posledného ročníka ucelenej časti vzdelávacieho programu; – úspešným absolvovaním posledného ročníka ucelenej časti vzdelávacieho programu; – záverečnou skúškou; – maturitnou skúškou; – maturitnou skúškou; – absolventskou skúškou; – štátnou skúškou; – štátnou skúškou/rigoróznou skúškou; – dizertačnou skúškou³⁵. 	<p>Záverečnou skúškou</p>
<p>Vychádza zo všeobecne záväzných právnych predpisov</p>	
<p>Školský zákon Zákon o VŠ Vyhlášky Smernice Metodické pokyny usmernenia</p>	<p>Zákon o CŽV Zákon o uznávaní odborných kvalifikácií Vyhlášky Smernice Metodické pokyny Usmernenia</p>
<p>Uplatňuje kreditný systém</p>	
<p>ECTS – pre VŠ³⁶ ECVET – pre všetky typy škôl formou VV</p>	<p>ECVET – ďalšie vzdelávanie³⁷</p>
<p>Použité štandardy v NSK</p>	

³³ V UO určených ŠVP môže byť dokladom aj výučný list.

³⁴ V ŠO určených ŠVP môže byť dokladom aj výučný list.

³⁵ Dizertačná skúška je štátna skúška.

³⁶ ZŽ a SŠ (vrátane K) nemajú kreditný systém.

³⁷ ECVET ešte v systéme ďalšieho vzdelávania nebol uplatnený. Vo formálnom vzdelávaní je jeho Implementácia zrejma vo forme vzdelávacích výstupov ako kľúčového prvku ECVET.

Kvalifikačný štandard úplnej kvalifikácie		Hodnotiaci štandard úplnej kvalifikácie		Kvalifikačný štandard čiastočnej kvalifikácie		Hodnotiaci štandard čiastočnej kvalifikácie	
Minimálny počet odporúčaných stanovení VV		Maximálny počet odporúčaných stanovení VV		Minimálny odporúčaný počet kritérií		Maximálny odporúčaný počet kritérií	
ÚK	ČK	ÚK	ČK	ÚK	ČK	ÚK	ČK
10	6	30	12	3	3	8	8

Zoznam skratiek

Skratka	Popis/vysvetlenie skratky/pojmu
ČZV	Celoživotné vzdelávanie
ČK	Čiastočná kvalifikácia
ECTS	Európsky systém prenosu a akumulácie kreditov pre VŠ
ECVET	Európsky systém prenosu a akumulácie kreditov pre OVP
EK	Európska komisia
EKR	Európsky kvalifikačný rámec
EÚ	Európska únia
G	Gymnázium
HŠ	Hodnotiaci štandard
ISCED	Medzinárodná norma pre klasifikáciu vzdelávania
ISCO	Medzinárodná norma pre klasifikáciu povolání
K	Konzervatórium
KŠ	Kvalifikačný štandard
MŠ	Materská škola
MPSVaR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
NKV	Národná klasifikácia vzdelania
NRVK	Národná rada pre vzdelávanie a kvalifikácie
NKR	Národný kvalifikačný rámec
NSK	Národná sústava kvalifikácií
NSP	Národná sústava povolání
NŠ	Nadstavbové štúdium
OVP	Odborné vzdelávanie a príprava
OU	Odborné učilište
SK ISCO-08	Štatistická klasifikácia zamestnaní
SK NACE Rev. 2	Štatistická klasifikácia ekonomických činností
SOV	Stredné odborné vzdelanie
ŠIOV	Štátny inštitút odborného vzdelávania
ŠKOV	Štatistická klasifikácia odborov vzdelania
ŠkVP	Školský vzdelávací program
ŠO	Študijné odbory
ŠÚ SR	Štatistický úrad SR
UO	Učebné odbory
ÚK	Úplná kvalifikácia
VOP	Vzdelávanie a odborná príprava
VOV	Vyššie odborné vzdelanie
VŠ	Vysoké školy
VV	Výstupy vzdelávania/vzdelávacie výsledky
VZK	Vedomosti, zručnosti a kompetencie
ZŠ	Základná škola

Terminologický slovník

Termín/pojem	Definícia/stanovenie/vysvetlenie termínu/pojmu
<p>Akreditovaný vzdelávací program (angl. accredited educational/study/ /training program)</p>	<p>Je to oficiálne schválený vzdelávací program, ktorý spĺňa príslušné štandardy (obsah, personálne, materiálové a priestorové zabezpečenie) a absolvovanie ktorého vedie k obnoveniu, udržaniu alebo zvýšeniu stanovených vedomostí, zručností a kompetencií a potvrdeniu v podobe oficiálne uznaného dokladu (certifikát, osvedčenie).</p>
<p>Celoživotné vzdelávanie (angl. lifelong learning)</p>	<p>Všetky aktivity, ktoré sa uskutočňujú v priebehu života s cieľom zlepšiť vedomosti, zručnosti a kompetencie. Zahŕňa akékoľvek všeobecné vzdelávanie, odborné vzdelávanie a odbornú prípravu, neformálne vzdelávanie a informálne učenie sa počas života, ktoré vedú k zdokonaleniu vedomostí, zručností a kompetencií z osobnostného, občianskeho, spoločenskému i profesijného hľadiska. Zahŕňa tiež poskytovanie služieb profesijnej orientácie a poradenstva. <i>(Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie. 2008/C 111/01)</i></p>
<p>Dištančné vzdelávanie (angl. distance education or learning)</p>	<p>Je to forma riadeného diaľkového samoštúdia prostredníctvom korešpondencie, IKT alebo iných prostriedkov.</p>
<p>Ďalšie vzdelávanie (angl. further education)</p>	<p>Je neformálne vzdelávanie vo vzdelávacích inštitúciách ďalšieho vzdelávania, ktoré nadväzuje na školské vzdelávanie a umožňuje získať čiastočnú kvalifikáciu alebo úplnú kvalifikáciu alebo doplniť, obnoviť, rozšíriť alebo prehĺbiť si kvalifikáciu nadobudnutú v školskom vzdelávaní alebo uspokojiť záujmy a získať spôsobilosť zapájať sa do života občianskej spoločnosti. Úspešným absolvovaním ďalšieho vzdelávania nemožno získať stupeň vzdelania. Medzi ďalšie vzdelávanie patrí napr.: ďalšie odborné vzdelávanie v akreditovanom, vzdelávacom programe, rekvalifikačné vzdelávanie v akreditovanom vzdelávacom programe, kontinuálne vzdelávanie, záujmové vzdelávanie, občianske vzdelávanie, vzdelávanie seniorov a pod.</p>

Termín/pojem	Definícia/stanovenie/vysvetlenie termínu/pojmu
Formálne vzdelávanie (angl. formal education)	<p>Je vzdelávanie, ktoré sa spravidla uskutočňuje v organizovanom a štruktúrovanom prostredí osobitne určenom na vzdelávanie (v školách, na vysokých školách alebo inštitúciách odbornej prípravy) a jeho výsledkom je zvyčajne udelenie počiatočnej úplnej kvalifikácie. Zahŕňa systémy všeobecného vzdelávania, odborného vzdelávania a prípravy, vysokoškolského vzdelávania.</p> <p>(Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie. 2008/C 111/01)</p>
Hodnotiaci štandard (angl. assessment standard)	<p>Súbor kritérií, organizačných a metodických postupov na overenie dosiahnutých požiadaviek kvalifikačného štandardu.</p>
Informálne učenie sa (angl. in-formal learning)	<p>Je vzdelávanie, ktoré je výsledkom každodenných aktivít spojených s prácou, rodinným životom, trávením voľného času a nie je organizované ani štruktúrované podľa cieľov, času, ani podpory vzdelávania. Nemusí byť zámerné, môže prebiehať kdekoľvek, napr. v rodine, na pracovisku, v mimovládnych organizáciách, v divadelnej skupine, alebo sa môže tiež týkať individuálnych aktivít doma, ako čítanie knihy. Prostredníctvom informálneho učenia sa sú zručnosti a vedomosti získané životnými a pracovnými skúsenosťami ako sú napr. cudzie jazyky, informačno-komunikačné technológie, a pod.</p> <p>(Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie. 2008/C 111/01)</p>
Kompetencia (angl. competence)	<p>Preukázaná schopnosť využívať vedomosti, zručnosti, postoje, hodnotovú orientáciu, osobné, sociálne a/alebo metodologické schopnosti na predvedenie a vykonávanie funkcií podľa daných štandardov v práci, pri štúdiu, v osobnom a odbornom rozvoji jednotlivca a pri jeho aktívnom zapojení sa do spoločnosti, v budúcom uplatnení sa v pracovnom a mimopracovnom živote a pre jeho ďalšie vzdelávanie.</p> <p>(Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie. 2008/C 111/01)</p>

Termín/pojem	Definícia/stanovenie/vysvetlenie termínu/pojmu
Kvalifikačná úroveň (angl. qualification level)	Je to úroveň prisúdená každej čiastočnej alebo úplnej kvalifikácie identifikovaná v Národnom kvalifikačnom rámci a v Európskom kvalifikačnom rámci. Priradenie na určitú úroveň NKR vyplýva z analýzy a porovnania úrovne vedomostí, zručností a kompetencií voči všeobecným deskriptorom danej úrovne.
Kvalifikačný štandard (angl. qualification standard)	Súbor vedomostí, zručností a kompetencií požadovaných pre danú kvalifikáciu, to, čo jednotlivec má vedieť, chápať a byť schopný urobiť, aby ukončil proces učenia/vzdelávania.
Kvalifikačný štandard čiastočnej kvalifikácie (angl. qualification standard of partial qualification)	Norma, ktorá taxatívne určuje, čo jednotlivec vie, chápe a je schopný urobiť, aby ukončil proces učenia/vzdelávania. Ide o štruktúrovaný popis vedomostí, zručností a kompetencií pre výkon konkrétnych pracovných úloh, pracovnej činnosti za účelom získavania, potvrdenia a uznania konkrétnej čiastočnej kvalifikácie v danom povolání (alebo v dvoch alebo viacerých).
Kvalifikačný štandard úplnej kvalifikácie (angl. qualification standard of full qualification)	Norma, ktorá taxatívne určuje, čo jednotlivec vie, chápe a je schopný urobiť, aby ukončil proces učenia/vzdelávania. Ide o štruktúrovaný popis vedomostí, zručností a kompetencií pre výkon konkrétnych pracovných úloh, činností alebo súboru činností za účelom získavania, potvrdenia a uznania konkrétnej úplnej kvalifikácie v danom povolání alebo skupine príbuzných povolání.
Kvalifikácia (angl. qualification)	Formálny výstup/výsledok procesu hodnotenia a validácie, ktorý sa získa, keď kompetentný orgán určí, že jednotlivec dosiahol vzdelávacie výstupy zodpovedajúce daným štandardom (výkonový – kvalifikačný štandard, obsahový štandard, hodnotiaci štandard). (Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie. 2008/C 111/01)
Modul (angl. module)	Samostatná, ucelená, záväzná, časová a obsahová vzdelávacia jednotka vzdelávacieho programu.

Termín/pojem	Definícia/stanovenie/vysvetlenie termínu/pojmu
<p>Neakreditovaný vzdelávací program (angl. non-accredited educational/study/training program)</p>	<p>Je to vzdelávací program, ktorý môže, avšak nemusí spĺňať príslušné štandardy, ktorý vedie k obnoveniu, udržaniu alebo zvýšeniu stanovených vedomostí, zručností a kompetencií, ale jednotlivec tohto vzdelávacieho programu po jeho ukončení nezíska oficiálny dokument (certifikát, osvedčenie). Tieto vzdelávacie programy poskytujú vzdelávacie inštitúcie, rôzne občianske, záujmové a neziskové združenia a súkromné osoby.</p>
<p>Neformálne vzdelávanie (angl. non-formal education)</p>	<p>Je vzdelávanie, ktoré sa uskutočňuje prostredníctvom plánovaných činností (pokiaľ ide o ciele vzdelávania a čas vyhradený na vzdelávanie), pri ktorých je k dispozícii určitý druh podpory vzdelávania (napr. vzťah medzi študentom a pedagógom). Môže zahŕňať programy na výučbu pracovných zručností, gramotnosti pre dospelých, základné vzdelávanie osôb, ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku, môže to byť vnútropodniková odborná príprava a kurzy organizované organizáciami občianskej spoločnosti, zahŕňa tiež voľne dostupné vzdelávanie dospelých v rámci študijných krúžkov, projektov alebo diskusných skupín, ktoré nie je ukončené skúškou. Patrí sem aj ďalšie vzdelávanie dospelých zamerané na získanie čiastočnej kvalifikácie. (Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie. 2008/C 111/01)</p>
<p>Národná sústava povolání (angl. National System of Occupations)</p>	<p>Ucelený informačný systém opisu štandardných nárokov trhu práce na jednotlivé pracovné miesta. Národná sústava povolání určuje požiadavky na odborné vedomosti, zručnosti a schopnosti potrebné na vykonávanie pracovných činností na pracovných miestach na trhu práce.</p>
<p>Národná sústava kvalifikácií (angl. National System of Qualifications)</p>	<p>Verejne prístupný register, ktorý obsahuje popis čiastočných a úplných kvalifikácií rozlišovaných a uznávaných v Slovenskej republike, požadovaných na výkon pracovných činností pre dané povolanie vo forme kvalifikačných štandardov a hodnotiacich štandardov.</p>
<p>Národný kvalifikačný rámec (angl. National Qualifications Framework)</p>	<p>Nástroj na porovnávanie kvalifikácií prostredníctvom ich referencovania voči Európskemu kvalifikačnému rámcu a nástroj podporujúceho ich prenos a uznávanie v európskom priestore.</p>

Termín/pojem	Definícia/stanovenie/vysvetlenie termínu/pojmu
Odborná príprava (angl. vocational training)	<p>Akákoľvek forma počiatočného odborného vzdelávania alebo prípravy vrátane technickej a odbornej výučby a učňovskej prípravy, ktorá prispieva k dosiahnutiu odbornej kvalifikácie uznávanej kompetentnými orgánmi v tom členskom štáte, v ktorom bola nadobudnutá, rovnako ako aj ďalšie odborné vzdelávanie alebo odborná príprava, ktorú človek absolvuje počas svojho pracovného života.</p> <p>(Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie. 2008/C 111/01)</p>
Odborná príprava mimo pracoviska (angl. off-the-job vocational training)	<p>Je to odborná príprava zamestnanca prebiehajúca mimo pracoviska. Môže zahŕňať kurzy, prípadové štúdie, simulácie apod. Cieľom takejto prípravy býva zvyšovanie všeobecnejších vedomostí, zručností alebo kompetencií.</p>
Odborná príprava na pracovisku (angl. on-the-job vocational training)	<p>Je to odborná príprava zamestnanca prebiehajúca na pracovisku počas výkonu práce zvyčajne pod vedením ďalšieho zamestnanca (inštruktora, majstra a pod.). Cieľom takejto prípravy býva zvyčajne zvyšovanie konkrétnych pracovných zručností alebo pracovných návykov, prípadne získanie nových pracovných zručností vyplývajúcich zo zavedenia nových pracovných postupov.</p>
Odborné vzdelávanie a príprava (angl. vocational education and training - VET)	<p>Je vzdelávanie, ktoré pripravuje ľudí pre konkrétne povolania na rôznych úrovniach. Poskytuje vedomosti, zručnosti a kompetencie na získanie odbornej kvalifikácie.</p>
Overovanie kompetencií (Validation of Competences)	<p>Proces hodnotenia a overovania obsahu vzdelávania a odbornej prípravy, vedomostí, schopností, zručností a kompetencií nadobudnutých počas špecifickej skúsenosti v rámci vzdelávania a/ alebo odbornej prípravy.</p>
Počiatočné odborné vzdelávanie a príprava (angl. initial vocational education and training - IVET)	<p>Je také vzdelávanie, ktoré je zamerané na získanie základných vedomostí, zručností a kompetencií potrebných pre uznanie úplnej počiatočnej kvalifikácie.</p>
Povolanie (angl. occupation)	<p>Štandardizovaný súhrn pracovných činností podľa ich obvyklého zoskupenia na trhu práce, ktorých výkon predpokladá určitú kvalifikáciu, ktorá sa získava vzdelávaním v školách.</p>

Termín/pojem	Definícia/stanovenie/vysvetlenie termínu/pojmu
Pracovná činnosť – práca (angl. job, work)	Cieľavedomá ľudská činnosť zameraná na tvorbu statkov a služieb, ktorú uskutočňuje človek v závislosti od vrodenných a získaných fyzických a duševných schopností, vedomostí a zručností. Kvalita práce závisí od vedomosti, vzdelanosti, kvalifikácie a produktívnosti.
Štandard (angl. standard)	Stupeň dokonalosti požadovaný pre určitý účel alebo akceptovaný model (vzor, norma, miera), s ktorým sú reálne objekty a procesy rovnakého druhu porovnávané alebo merané. Je to požadovaná a záväzná charakteristika kvantitatívnych alebo kvalitatívnych vlastností určitého objektu alebo javu. Je to miera (hranica), kedy je ešte možné výkon považovať za akceptovateľný.
Uznávanie výsledkov vzdelávania (angl. recognition of learning outcomes)	Postup osvedčovania oficiálne dosiahnutých výsledkov vzdelávania prostredníctvom udeľovania jednotiek alebo kvalifikácií. Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 2241/2004/ES o zriadení jednotného rámca pre transparentnosť kvalifikácií a kompetencií
Vedomosti (angl. knowledge)	Výsledok osvojenia, zhromažďovania a prispôsobovania informácií v priebehu vzdelávania alebo učenia sa. Je to súbor faktov, zásad, teórií a postupov, ktoré sa vzťahujú na oblasť štúdia a práce. V kontexte kvalifikácií sa vedomosti popisujú ako teoretické alebo faktické. (Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie. 2008/C 111/01)
Vzdelávacie výstupy Výsledky vzdelávania (angl. learning outcomes)	Sú stanovenia o tom, čo jednotliviec vie, chápe a je schopný urobiť, aby ukončil proces učenia/vzdelávania. Ide o štruktúrovaný popis vedomosti, zručnosti a kompetencií (odborné, všeobecné) nevyhnutných pre výkon určitej pracovnej úlohy, činnosti alebo súboru činností v danom povolání alebo skupine príbuzných povolaní. (Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie. 2008/C 111/01)

Termín/pojem	Definícia/stanovenie/vysvetlenie termínu/pojmu
Vzdelávací program (angl. curriculum)	Komplexný program riešenia všeobecných a špecifických cieľov, obsahu, metód a foriem vzdelávacieho procesu, stratégií a metód hodnotenia, organizácie a riadenia vzdelávania. Vývoj vzdelávacích programov je otvoreným procesom plánovania, realizácie a hodnotenia inštitucionálneho vzdelávania a vyžaduje si rozhodovanie a praktické riešenie na úrovni štátu, školy a triedy.
Zamestnanie (angl. job, employment)	Vykonávanie zárobkovej činnosti zamestnancom. Ide o súbor pracovných úloh a povinností, ktoré vykonáva poverený zamestnanec a častokrát sú charakterizované vysokým stupňom podobnosti.
Zručnosti (angl. skills)	Spôsobilosti uplatňovať a aplikovať vedomosti a využívať know-how na zvládnutie rôznych úloh a riešenie problémov. V kontexte kvalifikácii sú zručnosti opísané ako kognitívne (napr. uplatnenie logického, kreatívneho alebo intuitívneho myslenia) a praktické (manuálna zručnosť, šikovnosť, pohotovosť a používanie metód, materiálov, prostriedkov, nástrojov a prístrojov). (Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie. 2008/C 111/01)

Použitá a odporúčaná literatúra

- Australian Qualifications Framework Implementation Handbook* Príručka na implementáciu austrálskeho kvalifikačného rámca. (AQF Advisory Board, 2007, Fourth Edition)
- Behringer, F.; Coles, M. (2003). *The role of national qualifications systems in promoting lifelong learning: towards an understanding of the mechanisms that link qualifications systems and lifelong learning. Úloha národných kvalifikačných systémov v presadzovaní ČŽV: smerom k pochopeniu mechanizmov, ktoré prepájajú kvalifikačné systémy a ČŽV.* (OECD).
- Cedefop (2010). *The added value of national qualifications frameworks in implementing the EQF.* Luxembourg: Publications Office. European qualifications framework series; Note 2. – Pridaná hodnota NKR pri implementácii EKR.
- Cedefop (2010). *The development of national qualifications frameworks in Europe.* Luxembourg: Publications Office. – Tvorba NKR v Európe.
- Coles, M.; Werquin, P. (2007). Education and training policy: qualification systems: bridges to lifelong learning. Paris: OECD Publishing. – Politické vplyvy v OVP: kvalifikačné systémy – mosty ČŽV.
- Collins, T. et al. (2009). *Framework implementation and impact study: report of study team.* – Štúdia o implementácii a vplyvu kvalifikačných rámcov.
- COLES M., WERQUIN P. *Qualifications Systems – Bridges to Lifelong Learning Kvalifikačné systémy – mosty pre ČŽV.* (Paris: OECD, 2007)
- European Parliament; Council of the European Union (2008). Recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the establishment of the European qualifications framework for lifelong learning. - Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady o vytvorení EKR pre ČŽV.
- TUCK R.: *An Introductory Guide to National Qualifications Frameworks: Conceptual and Practical Issues for Policy Makers* Úvodná príručka pre národné kvalifikačné rámce: koncepčné a praktické okruhy. (Geneva: ILO, 2007)
- YOUNG M.: "National Qualifications Frameworks as a Global Phenomenon: a comparative perspective". *Národné kvalifikačné rámce ako globálny fenomén: porovnanie perspektív.* In: *Journal of Education and Work*, 16 (September 2003), No. 3, s. 223-237
- KOHOUTEK J., ZAVADA J.: „Tvorba narodnich kvalifikačních soustav ve vybranych evropskych statech a v ČR v navaznosti na Evropsky ramec kvalifikaci pro celoživotni vzdělavani a Kvalifikačni ramec Evropskeho prostoru vysokoškolskeho vzdělavani“, *Aula* 15 (2007), č. 3, s. 30–60.
- National Qualifications Frameworks and the European Overarching Frameworks: Supporting Lifelong Learning in European Education and Training. *Národné kvalifikačné rámce a európsky zastrešujúci rámec: podpora ČŽV v európskom OVP.* (Dublin 15. 4. 2010)

- ROSKOVEC V., KOUCKÝ J., KARPIŠEK M. *Podkladová studie pro zpracování individualního projektu národního „Národní soustava kvalifikací pro terciární vzdělávání“* (Praha: CSVŠ, 2008).
- ROSKOVEC V. a kol.: *Srovnávací analýza národních deskriptorů s deskriptory vybraných kvalifikačních evropských rámců* (Praha: CSVŠ, 2010)
- TERRY L. S.: „[Bolonský proces a jeho vliv v Evropě. Je to ovela viac, ako len zmeny vo vzdelávaní a učení](#)“. In: *Vanderbilt Journal of Transnational Law* 41 (2008), s. 107–228

